

'We want the world and we want it now'

Nota Lokaal jeugdbeleid

Nota lokaal jeugdbeleid

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Beleidsachtergronden.....	5
2.1	BANS.....	5
2.2	Operatie Jong.....	5
2.3	RMO.....	6
2.4	SCP.....	6
3	Jeugd in Bussum.....	8
3.1	Kengetallen: bevolkingsaantallen.....	8
3.2	Kengetallen onderwijs.....	9
3.3	Gegevens huishoudens.....	10
3.4	Opgroeimogelijkheden in Bussum.....	10
3.5	Lichamelijke en psychische gezondheid.....	10
3.6	Wat vinden jongeren van Bussum?.....	10
4	Visie en doelstellingen.....	12
4.1	Wat kan de gemeente voor de jeugd doen?.....	12
4.2	Voorzieningen en hun functies.....	12
4.3	Uitgangspunten beleid.....	14
4.3.1	Algemene voorzieningen.....	14
4.3.2	Algemeen preventieve voorzieningen.....	14
4.3.3	Preventieve voorzieningen.....	14
4.3.4	Jeugdparticipatie.....	15
4.4	Uitvoering beleid.....	15
4.5	Het vervolg.....	16
5	Algemene voorzieningen.....	17
5.1	Onderwijs.....	17
5.2	Kinderopvang.....	17
5.3	Sport.....	18
5.4	Spelen.....	18
5.5	Uitgaan.....	19
5.6	Kunst en cultuur.....	19
5.7	Wonen.....	20
6	Algemene preventieve voorzieningen.....	21
6.1	Informatie.....	21
6.2	Veiligheid en openbare orde.....	21
6.3	Jeugdgezondheidszorg.....	22
6.4	Arbeidstoeleiding en sociale zaken.....	22
7	Preventieve voorzieningen en lichte hulpverlening.....	24
8	Jeugdparticipatie.....	27
8.1	Bestaand beleid.....	27
8.2	Nieuw beleid.....	27
9	Extra aandacht voor tieners.....	31
9.1	Waarom extra aandacht voor tieners?.....	31
9.2	Perspectief van de gemeente.....	31
10	Actieplan lokaal jeugdbeleid Bussum 2005 - 2009.....	34
10.1	Algemeen.....	34
10.2	Algemene voorzieningen.....	34
10.3	Algemene preventieve voorzieningen.....	34
10.4	Preventieve voorzieningen gericht op doelgroepen.....	34
10.5	Jeugdparticipatie.....	34

1 Inleiding

'We want the world and we want it now'

De opgroeiende jeugd ziet zich voor twee taken gesteld. Zij moet een plaats zien te vinden in onze samenleving. Daarvoor moet zij de nodige vaardigheden ontwikkelen, zodat zij steeds beter leert mee te doen. Kinderen en jongeren staan ook voor de taak een eigen identiteit te ontwikkelen. Kinderen en jongeren moeten ontdekken wat zij willen, waarmee zij zich willen identificeren, wat hun mogelijkheden en onmogelijkheden zijn. Dit zijn geen gemakkelijke taken. De wereld is complex, veeleisend, verwarrend, biedt tal van kansen, maar laat soms ook weinig ruimte voor de jeugd.

De gemeente is de aangewezen instantie om er voor te zorgen dat de voorzieningen voor de jeugd een sluitend netwerk vormen en tezamen een goede Ausgangssituatie voor de jeugd realiseren. In deze nota wordt hiertoe een integraal lokaal jeugdbeleid voorgesteld.

De directe aanleiding voor deze nota is driedelig. In de eerste plaats is er een start gemaakt met jeugdparticipatie. De jeugd van 12 tot en met 18 is in 2002 via een enquête bevraagd over wat zij vinden van Bussum. In 2003 zijn er bijeenkomsten geweest met instellingen en de Bussumse jeugd, met als afsluiting een discussie tussen jeugd en leden van de gemeenteraad. Hieruit zijn een viertal jeugdwerkgroepen voortgekomen, die zich bezighouden met film, een skatebaan, een website en muziek. De vraag die voorligt is hoe, vanuit dit begin jeugdparticipatie structureel vorm kan worden gegeven. In de tweede plaats is er vanuit de Rijksoverheid de opdracht om aan te geven op welke wijze de gemeente haar preventieve taken op het terrein van de jeugdzorg opvat en uitvoert. De derde aanleiding is meer algemeen. Ze vloeit voort uit de gedachte dat de gemeente, meer dan voorheen, de regie voert over voorzieningen voor de jeugd in de gemeente. De gemeente dient, kortom, de verschillende voorzieningen voor de jeugd op elkaar af te stemmen als democratische controleerbare instantie. Dit is temeer een opgave omdat de voorzieningen voor de jeugd een breed scala van faciliteiten, geïnstitutionaliseerde praktijken, initiatieven en projecten betreffen op een groot aantal uiteenlopende terreinen: onderwijs, sport, gezondheidszorg, hulpverlening, arbeid, wonen etc. De vraag voor beleidsvoering is: op welke wijze hangen deze voorzieningen samen en op welke wijze moeten ze op elkaar af worden gestemd om de Ausgangssituatie voor de jeugd te versterken?

In deze nota ligt het accent op de Ausgangspunten die ten grondslag liggen aan het uit te voeren jeugdbeleid voor de komende jaren. In deze nota worden plannen en voornemens op hoofdlijnen beschreven. De concrete uitwerking hiervan is te vinden in afzonderlijke commissiemededelingen, notities, nota's en op de deelonderwerpen toegespitste uitvoeringsprogramma's.

Deze nota is gebaseerd op het idee dat algemene voorzieningen voor de jeugd voldoende kwaliteit en variatie moeten hebben. En dat elke (algemene) voorziening een eigen – niet door andere voorzieningen te vervangen – taak heeft. Daarnaast moet er specifieke aandacht zijn voor jeugdigen in de gevarenzone. Hierbij is het van groot belang dat de voorzieningen voor deze jeugdigen (en hun ouders) goed op elkaar zijn afgestemd. Om te kunnen bepalen wat op onderhavige terreinen 'het bieden van voldoende kwaliteit en variatie' inhoudt, is het nodig de jeugd een stem te geven in het beleid. De wijze waarop dat in Bussum gerealiseerd wordt, krijgt in de nota afzonderlijk aandacht.

In deze nota wordt voorts op inhoudelijke gronden prioriteit gegeven aan extra ondersteuning van voorzieningen ten behoeve van tieners, als groep die extra ondersteuning behoeft.

Begonnen wordt met een korte schets van recente ontwikkelingen op het terrein van het jeugdbeleid (hoofdstuk 2). Vervolgens wordt een beschrijving gegeven van de jeugd in Bussum (hoofdstuk 3). Hoe gaat het met hen, wat willen zij? Vervolgens worden de Ausgangspunten en doelstellingen van jeugdbeleid omschreven en onderbouwd (hoofdstuk 4). Dan volgt een hoofdstuk over algemene voorzieningen voor de jeugd (hoofdstuk 5) en een hoofdstuk over algemene preventieve voorzieningen (hoofdstuk 6). Er wordt beschreven welke algemene voorzieningen en welke algemene preventieve voorzieningen een middelgrote gemeente voor jeugdigen zou moeten hebben om een goede Ausgangssituatie voor de jeugd te helpen mede mogelijk te maken. Op basis van dit idee wordt gekeken naar de voorzieningen voor de jeugd in Bussum. Hieruit vloeien een aantal wensen voort die in de vorm van actiepunten zullen worden omschreven. Hoofdstuk 7 gaat over de specifieke preventieve voorzieningen voor de jeugd, oftewel voorzieningen voor de jeugd in de gevarenzone. De gemeente staat hier voor de taak om een alert aaneensluitend netwerk te realiseren van voorlichting, signalering, doorverwijzing en toeleiding tot hulp en (lichte) hulpverlening. De wijze waarop de gemeente de adequaatheid van het aanbod kan beoordelen en in de gaten houden, is hier vooral een punt van aandacht. Het achtste hoofdstuk zal gaan over jeugdparticipatie en de wijze

waarop dit nader vorm moet krijgen. Hiervoor wordt een plan ontwikkeld. Daarbij zal er aandacht zijn voor de wijze waarop de jeugd en de gemeente communiceren en vervolgens voor de wijze waarop de jeugd actief betrokken wordt bij beleidsvorming en beleidsuitvoering. In hoofdstuk 9, wordt op basis van de vier algemene beleidslijnen die in de nota uiteen zijn gezet, aangegeven op welke manier de extra aandacht voor tieners zal worden vormgegeven. In hoofdstuk 10 tenslotte, wordt in een actieplan samengevat op welke wijze het jeugdbeleid van de gemeente Bussum gestalte krijgt.

2 Beleidsachtergronden

De contouren van het lokaal jeugdbeleid worden door de rijksoverheid – in samenspraak met andere overheden en instellingen - neergezet. De rijksoverheid baseert zich in haar beleid voor een deel op adviesorganen als de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) en de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling (RMO) en gegevens van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). De door het Rijk uitgezette contouren, bieden zowel grenzen als mogelijkheden voor de invulling van het lokale jeugdbeleid. Lokaal jeugdbeleid moet zowel initiator zijn van door de overheid wenselijk geachte ondersteuning van ontwikkeling bij de jeugd, als een passende respons bieden op de specifieke wensen en problemen van de jeugd in de gemeente. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste beleidstendensen en voornemens beschreven, wordt kort de analyse en het advies van de RMO over de jeugd weergegeven en wordt kerninformatie beschreven uit de rapportage jeugd van het SCP.

2.1 BANS

Het belangrijkste kaderstellende bestuursakkoord voor het lokale jeugdbeleid is het bestuursakkoord nieuwe stijl (BANS, 2001). In dit bestuursakkoord hebben overheden (rijk, provincie en gemeente) op het terrein van het jeugdbeleid een gezamenlijke visie geformuleerd. Hierin worden zes criteria genoemd die richtinggevend zijn voor het jeugdbeleid van alle overheden:

- a. samen met de jeugd: jeugd participeert in beleid;
- b. gericht op: vergroten van kansen en beperken van risico's;
- c. extra aandacht voor risico's;
- d. vraaggericht werken: voorzieningen sluiten aan bij vragen en behoeften;
- e. sluitend aanbod – samenhang in het beleid;
- f. (alleen) projecten aanbieden die iets toevoegen aan bestaand beleid.

In dit bestuursakkoord wordt de rol van de gemeente als volgt uitgewerkt:

- a. de gemeente dient een gemeentelijke beleidsnotitie op te stellen waarin opgenomen: hoe het staat met de jeugd in de gemeente, doelstellingen, maatregelen en beoogde resultaten;
- b. voldoet aan bovengenoemde criteria;
- c. de gemeente voert een samenhangend lokaal beleid en heeft daarin de regie; onderdelen van jeugdbeleid zijn in ieder geval: jeugdwelzijn, jeugdgezondheidszorg, onderwijs, arbeidstoeleiding en leefbaarheid, zorg voor aansluiting lokaal jeugdbeleid en veiligheid (politie);
- d. de gemeente geeft aan welke inzet van de provinciale jeugdzorg wordt verlangd ten behoeve van de uitvoering van het lokale jeugdbeleid.

2.2 Operatie Jong

Operatie Jong is in het leven geroepen om de lijnen die zijn uitgezet in het BANS kracht bij te zetten en te concretiseren in termen van inhoudelijke aandachtspunten en plannen. Operatie Jong is een samenwerkingsverband van verschillende departementen, onder leiding van een commissaris jeugd- en jongerenbeleid. De volgende knelpunten in het jeugdbeleid krijgen extra aandacht:

- a. het afstemmen van de openbare ruimte op de behoefte van jeugdigen;
- b. zorgen voor samenhang in de voorzieningen van 0 – 12 jarigen;
- c. vroegsignalering van risico's;
- d. zorgstructuren in en rond de school;
- e. maximaliseren van het maatschappelijk rendement van het onderwijs;
- f. aanpakken van jeugdcriminaliteit.

Naast deze inhoudelijk actiepunten wordt er door het kabinet gewerkt aan een optimalisering van de randvoorwaarden voor een effectief beleid. Daartoe wil men:

- a. de registratie en informatievoorzieningen over met name risicojongeren verbeteren;
- b. de indicatiestelling voor speciaal onderwijs, jeugdzorg en justitie harmoniseren;
- c. integraal toezicht/inspectie voor jeugdzaken voor 0 – 23 jarigen instellen;
- d. een jeugdmonitor realiseren die inzicht in de effectiviteit van het jeugdbeleid biedt.

Op al deze punten heeft het kabinet concrete maatregelen in het verschiet gesteld, die belangrijke effecten kunnen hebben voor de lokale situatie. Ook wordt nog eens extra gewezen op gemeentelijke taken. Met name worden de consequenties van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning - die in 2006 gefaseerd ingevoerd wordt - voor het lokale jeugdbeleid genoemd:

- a. de gemeente heeft de verplichting eens per vier jaar een samenhangend jeugdbeleid vast te stellen met daarbij concrete maatregelen, de na te streven resultaten en de financiering daarvan;
- b. een onderdeel hiervan zal moeten zijn een uitwerking van beleid voor jeugdigen en/of ouders met problemen ten aanzien van opvoeden of opgroeien. Daarbij zal aandacht moeten zijn voor informatie en advies, signalering, beoordeling en toeleiden, licht pedagogische hulp en coördinatie van zorg. Voorts zal de aansluiting bij provinciale taken op het terrein van de jeugdzorg geregeld moeten worden.

2.3 RMO

De Raad voor de Maatschappelijke Ontwikkeling is een belangrijk adviesorgaan voor rijk, provincie en gemeenten. De RMO biedt adviezen op basis van analyse van maatschappelijke tendensen en (participatie) wensen van burgers. Het belangrijkste advies op het terrein van de jeugd heet: Aansprekend Opvoeden.

Volgens het RMO is er sprake van een gat in de pedagogische infrastructuur. Kinderen en jongeren ontberen passende ondersteuning en toezicht bij het opgroeien en ervaren daarmee een sterke mate van discontinuïteit in hun leefwereld. De RMO wijst op een aantal oorzaken, waarvan de volgende het meest cruciaal zijn:

- a. de samenleving is complexer geworden; opvoeden kan niet langer plaatsvinden vanuit het vanzelfsprekende kader van hiërarchische gezagsverhoudingen en vaste waarden;
- b. gezinsopvoeders hebben minder tijd en mogelijkheden hun kinderen te ondersteunen en te 'controleren' (regels leren en toezien op naleving);
- c. het zogenaamde derde opvoedingmilieu (buurt, wijk, straat, jeugdorganisaties, kerken etc.) is sterk afgebrokkeld;
- d. onderwijs en opvang zijn niet ingesteld en gefaciliteerd om kinderen en jongeren de nodige ondersteuning te bieden, noch om voldoende controle uit te oefenen.

Om het gat in de pedagogische infrastructuur te dichten of anderszins het negatieve effect daarvan weg te nemen stelt de raad voor om:

- a. verdichting van de opvoeding na te streven, dwz meer op jongeren gerichte voorzieningen, meer mensen die zich persoonlijk en constructief met jongeren bezighouden, meer en beter persoonlijk toezicht;
- b. het principe van sturing door dialoog te hanteren: opvoeders en jongeren, alsmede jongeren en instellingen, maar ook overheden en instellingen, bereiken consensus over afstemming van vraag en aanbod via de dialoog;
- c. identificatie met de gemeenschap na te streven: bevorderen dat jongeren zich nodig weten in de gemeenschap, daartoe moet deze gemeenschap herkenbaar en homogeen zijn.

2.4 SCP

Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) biedt in haar rapportage jeugd 2002 een uitvoerige analyse van het jeugdbeleid en de hiervan te verwachte effecten. Deze worden vervolgens afgezet tegen resultaten uit onderzoek.

Van de Nederlandse jongeren tussen de 6 en 18 jaar sport 89% actief. Beleidsmakers verwachten van sportdeelname positieve effecten op allerlei gebieden. Onderzoek laat zien dat sportverenigingen voor de jeugd, naast school, een goede plaats zijn om vrienden te ontmoeten. Sporters voelen zich gezonder dan niet sporters, maar roken en drinken niet minder. Of sporten leidt tot een positief zelfbeeld komt niet duidelijk uit het beschikbare onderzoek naar voren.

Jeugdbeleid zet niet in op cultuur. Jongeren (6 – 18 jaar) hebben een geringe belangstelling voor cultuurbezoek (theater, concert, museum etc.). Jongeren bezoeken gemiddeld zo'n 1 à 2 maal per jaar een culturele activiteit. De belangstelling voor jeugdcultuur (bioscoop, popconcert, café, disco, feest, e.d.) is daarentegen groot en groeiende. Deelname aan jeugdcultuur hangt wel samen met gebruik van alcohol, nicotine, drugs en met delinquent gedrag.

De Nederlandse jeugd kijkt per dag ongeveer 1,5 uur aandachtig televisie. Dit is zo'n half uur minder dan in 1995. Er wordt door jongeren in toenemende mate gebruik gemaakt van de computer

(9 van de 10 jongeren beschikt over een computer). Dit gaat behalve ten koste van televisie kijken, ten koste van lezen en is ook in het nadeel van de directe sociale contacten. Gebruik van nieuwe media maakt het jongeren mogelijk zich meer te onttrekken aan ouderlijke controle. Beleid zal zich volgens het SCP moeten richten op zelfredzaamheid van jongeren op het terrein van mediagebruik. Zij zullen iets moeten leren van de werking van mediaboodschappen en ook moeten leren kritisch te kijken naar de eigen consumptie.

Beleidsmakers streven er naar jeugd te betrekken bij de samenleving en beleid. Een groot deel van jongeren is lid van een sport of andere vereniging, maar de deelname van jongeren aan politiek of vrijwilligersorganisaties is zeer gering. De hoge ambities van de overheid lopen hier nogal eens op spaak. Toch zijn jongeren wel maatschappelijk geïnteresseerd. Het SCP wijst op het belang van aansluiting bij de leefwereld van jongeren, het achterhalen welke kwesties jongeren van belang vinden, waar zij inspraak over willen en hoe zij deze willen vormgeven.

Jeugdbeleid richt zich voor een belangrijk deel op kinderen en jongeren die opgroeien in risicosituaties. Daartoe worden programma's voor met name jonge kinderen ontwikkeld. De insteek is dat er vroeg en snel moet worden ingegrepen, voordat risico's zich hebben geëffectueerd in de vorm van achterstanden of vormen van probleemgedrag. Voorts wordt er energie gestopt in de ontwikkeling van brede scholen. De brede school past bij de gedachte dat een sluitend aanbod van voorzieningen aan de jeugd moet worden aangeboden. Tenslotte heeft het voorkomen van jeugdcriminaliteit de aandacht. Het streven is om vroegtijdig, snel en consequent te reageren op delicten, op een manier die pedagogisch is en norm verhelderend. Het effect van deze maatregelen om zowel achterstanden als probleemgedrag en criminaliteit te voorkomen is nog niet helemaal duidelijk. Nader onderzoek moet dit uitwijzen. Het SCP meent dat nog winst valt te halen met een sluitende aanpak. Effectiviteitonderzoek zou de effecten van verschillende programma's en maatregelen in onderlinge samenhang moeten bezien. Dit is volgens het SCP een taak die de gemeente – met financiële ondersteuning van het rijk – zou moeten uitvoeren.

3 Jeugd in Bussum

3.1 Kengetallen: bevolkingsaantallen

Bussum telt per 1 januari 2005 31.221 inwoners. Daarvan is het aantal 0 – 20 jarigen 7.888. Dat is zo'n 25% van alle Bussumers. Het landelijk gemiddelde is 33%. Bussum kent dus een relatief laag aantal jeugdigen. Wel is er enigszins sprake van verjonging. Het aantal jeugdigen is met zo'n 400 kinderen gestegen ten opzichte van 2000.

Bevolkingsaantallen Bussum, naar leeftijd

Leeftijd	2000	2001	2002	2003	2004	2005*
0	346	408	372	345	382	377
1	378	366	428	396	372	399
2	359	407	380	452	422	380
3	374	373	396	402	449	426
4	377	382	384	394	413	461
5	385	385	387	389	399	417
6	375	382	390	393	391	392
7	361	368	372	395	396	385
8	367	353	365	372	387	392
9	360	366	349	368	369	387
10	345	362	354	346	371	367
11	321	348	361	366	351	375
12	331	321	340	361	366	353
13	340	328	321	337	361	350
14	335	335	325	324	332	365
15	305	341	328	318	328	328
16	302	301	341	338	320	321
17	311	314	302	338	340	314
18	342	294	292	282	320	313
19	302	317	282	241	242	263
20	299	279	283	267	221	231
21	283	304	269	267	263	224
22	293	286	307	290	266	278
23	281	303	272	315	282	278
24	303	287	326	299	319	283

Bron: CBS * het gaat hier om voorlopige cijfers

Uit deze cijfers blijkt dat de indruk die velen hebben dat jongeren na de Middelbare school Bussum massaal verlaten niet correct is. Er is wel degelijk een substantiële groep jongeren in de leeftijd van 18 – 24 jaar die in Bussum wonen, al volgt een fors gedeelte daarvan buiten Bussum een studie.

Binnen de afdeling samenlevingszaken is een gedetailleerde prognose gemaakt van het te verwachten aantal kinderen op de lange termijn. Deze prognose is gemaakt om een onderbouwde inschatting te kunnen maken over de benodigde onderwijsvoorzieningen. Deze prognose laat het volgende zien:

Verwachte bevolkingsaantal Bussum, naar leeftijd

Leeftijd	2006	2007	2008	2009	2010
0	358	353	346	342	337
1	407	384	476	369	365
2	428	428	401	392	386
3	395	436	432	406	398
4	433	402	440	436	410
5	472	444	409	448	444
6	427	477	447	412	452
7	400	430	477	447	415
8	387	397	424	471	442
9	397	390	398	425	472
10	389	397	386	394	422
11	379	399	403	393	402
12	382	384	401	404	395
13	352	379	378	395	399
14	360	356	380	379	397
15	369	360	353	377	377
16	333	374	361	355	379
17	323	332	370	358	352
18	297	304	310	348	335
Totaal 0 - 18	7288	7426	7592	7551	7579

Uit deze cijfers blijkt dat het aantal kinderen in de nabije toekomst, nog verder zal stijgen. Daar zal rekening mee gehouden worden bij het plannen van voorzieningen.

3.2 Kengetallen onderwijs

Bussum telt een groot aantal goed uitgeruste basisscholen:

Aantal scholen en locaties 4 – 12 jarigen (2005)

	Aantal scholen BO	aantal locaties
openbaar BO	1	3
RK BO	3	4
PC BO	2	5
neutraal BO	4	4
Speciaal onderwijs (Indonschool)	1	1
Totaal	11	17

Ook het voortgezet onderwijs is prominent aanwezig:

Aantal scholen en locaties voortgezet onderwijs (2005)

	Aantal scholen	aantal locaties
HAVO en VWO	3	3
VMBO	1	1
VMBO speciaal onderwijs (Stimulans)	1	1
Totaal	5	5

De scholen worden bezocht door een groot aantal leerlingen:

Leerlingenaantallen (2004)

Basisonderwijs	3536
Speciaal basisonderwijs	105
Voortgezet onderwijs	3605

Bron: oktobertellingen gemeente.

Opvallend is het grote aantal leerlingen dat in Bussum Voortgezet onderwijs volgt. Meer dan de helft (65 %) van de leerlingen is afkomstig van buiten Bussum.

3.3 Gegevens huishoudens

Per 1 jan. 2003 was de verdeling van jeugd en huishoudens naar wijk als volgt:

Regio's	0 – 14 jaar in procenten	15 – 24 jaar in procenten	Huishoudens met kinderen in procenten	Gemiddelde huishoudensgrootte	Allochtonen in procenten
Bussum	18	9	31	2,1	6
Wijk Centrum	15	10	27	1,9	7
Wijk Brediuskwartier	24	10	45	2,5	4
Wijk Eng	17	9	31	2,1	7
Wijk Spiegel	21	8	32	2,2	3

Bron: CBS

3.4 Opgroeimogelijkheden in Bussum

De opgroeimogelijkheden voor de jeugd in Bussum lijken gunstig. Hoewel er nog een wachtlijst is, zijn de kinderopvangmogelijkheden recentelijk enorm uitgebreid. Naast de vele onderwijsmogelijkheden (zie boven) kent Bussum een breed aanbod aan sportmogelijkheden. De jeugd van Bussum kan voetballen, honkballen, softballen, hockeyen, tennissen, wielrennen, zwemmen, enz. Voorts kent Bussum een theater waar veel cursussen voor kinderen en jongeren worden gegeven, is er een bibliotheek, een filmhuis, en is er voor tieners in Bussum Zuid de Tiener Zone, dat uitgebouwd zal worden tot een Tienercentrum. Ook voor kinderen en jongeren in risicovolle situaties zijn er in Bussum de nodige voorzieningen. Er is een omvangrijk programma voor voor- en vroegschoolse educatie, en er wordt gewerkt aan het verbeteren van de sociale infrastructuur door extra voorzieningen te treffen in wijken waar zich de risico's (vergroete kans op achterstanden en probleemgedrag) concentreren, met name de brede school.

3.5 Lichamelijke en psychische gezondheid

Het merendeel van de jongeren in Bussum, zo blijkt uit de jongerenenquête van de GGD, voelt zich goed, of heel goed, zowel in lichamelijk als geestelijk opzicht. Jongeren gaan minder snel roken, gebruiken in geringe getale soft- of harddrugs en sporten gemiddeld ruim 5 uur per week buiten schooltijd. Het alcoholgebruik onder jongeren is wel reden tot zorg. Het uitproberen van alcohol gebeurt op steeds jongere leeftijd (11 jaar en jonger). De helft van de jongens tussen de 16 en 18 rapporteert de afgelopen 30 dagen ten minste één keer erg aangeschoten of dronken te zijn geweest. Uit de enquête blijkt ook dat 8% van de jongeren te zwaar is.

Hoewel de meeste jongeren zich goed voelen, geeft 17 % van de jongeren aan met een of meerdere problemen te leven die grote zorgen baren. Jongeren krijgen ook relatief vaak te maken met geweld. Twaalf procent is ooit geschopt of geslagen.

3.6 Wat vinden jongeren van Bussum?

De enquête die de gemeente onder jongeren heeft uitgezet in 2002/2003, laat zien dat zij zich in Bussum redelijk veilig voelen en over het algemeen gesproken een positief beeld van Bussum hebben: "Bussum is een kei goede plek om te wonen". Sommigen geven aan behoefte aan meer politie te hebben en betere verlichting op straat te wensen.

Jongeren vinden wel dat er voor hen in Bussum weinig te doen is. Ze zouden graag nog een bioscoop, extra speelveldjes met doelen, een jeugdcafé, een activiteitencentrum, themafeesten en een skatebaan in de gemeente zien. In het centrum is er voorts behoefte aan een ontmoetingsplek. De

uitgaansmogelijkheden in Bussum worden door jongeren als matig beoordeeld. Na de sluiting van een aantal kroegen in en nabij Bussum, is het aantal gelegenheden waar jongeren uit kunnen gaan afgenomen. Een dancing wordt node gemist.

4 Visie en doelstellingen

4.1 Wat kan de gemeente voor de jeugd doen?

De gemeente heeft als taak te zorgen voor een goede uitgangssituatie voor de jeugd. Zij moet (mede) de voorwaarden scheppen voor een optimale persoonlijke en sociaal-maatschappelijke ontwikkeling van de jeugd. Deze taak kan zij niet alleen realiseren. De invloed van de gemeente is partieel en veelal indirect. De gemeente is veelal afhankelijk van instanties of instituties waar zij weinig invloed op kan uitoefenen (gezin, onderwijs), terwijl zij andere instanties vooral aanstuurt (jeugdgezondheidszorg, kinderopvang, politie).

De rol van de gemeente wordt meestal samengevat met de term 'regie'. Hieronder vallen een viertal deeltaken. In de eerste plaats heeft de gemeente de taak om op de hoogte te zijn van wat er speelt onder de jeugd en onder instanties die zich met jeugd bezighouden. In de tweede plaats heeft de gemeente als taak om een visie met hieraan gekoppelde integrale doelen van het beleid en de uitvoering daarvan te ontwikkelen. In de derde plaats zal de gemeente bepaalde voorzieningen die in de lijn van de visie liggen moeten realiseren of faciliteren en vervolgens moeten controleren of de uitvoerende instanties die taken naar behoren uitvoeren. In de vierde plaats dient de gemeente te zorgen voor coördinatie en afstemming van voorzieningen, zodat er voor de jeugd een sluitend aanbod ontstaat.

Bussum is op weg om de doelen van beleid meer en meer te enten op maatschappelijke effecten, dat wil zeggen op de gewenste consequenties voor de Bussumse samenleving als geheel en de verschillende afzonderlijke groepen en zo nodig individuen daarbinnen afzonderlijk. Dit betekent dat de gemeente steeds de vraag stelt wat het met voorzieningen voor de jeugd wil bereiken. Hoe wordt de jeugd van Bussum daar beter van? In het beantwoorden van deze vraag is het zaak eerst een scherp zicht te krijgen op de reden waarom een voorziening dan wel een samenstel van voorzieningen in het leven wordt geroepen (wat is haar functie?). Gaat het om het bevorderen van veiligheid, het bieden van ontwikkelingskansen, het ondersteunen of controleren van de jeugd, of om een andere functie? Vervolgens moet bepaald worden welk ambitieniveau de gemeente heeft ten aanzien van zo'n functie (hoeveel ondersteuning vindt Bussum nodig, hoe veilig moeten voorzieningen zijn, etc). Met deze toespitsing wordt meteen duidelijk welk maatschappelijk effect gewenst wordt geacht. Dat is namelijk de realisatie van die functie op dat specifieke ambitieniveau. Tenslotte is er de vraag in hoeverre die functie door één specifieke voorziening gerealiseerd kan worden, of dat hiervoor samenwerking noodzakelijk is tussen verschillende instellingen en voorzieningen.

4.2 Voorzieningen en hun functies

Er zijn in de gemeente Bussum een groot aantal voorzieningen voor de jeugd waar de gemeente invloed op kan uitoefenen. Deze zijn onder te verdelen in een viertal typen die ieder een eigen functie hebben:

- a. algemene voorzieningen;
- b. algemene preventieve voorzieningen;
- c. preventieve voorzieningen gericht op doelgroepen;
- d. voorzieningen gericht op jeugdparticipatie.

Schema 1: Algemene voorzieningen voor de jeugd

Onderwijs	Kinderopvang	Wonen	Spelen	Uitgaan	Sport	Kunst en cultuur
------------------	---------------------	--------------	---------------	----------------	--------------	-------------------------

Algemene voorzieningen voor de jeugd hebben de taak de jeugd te *ondersteunen* en/of te *controleren* op een specifiek terrein. Zo biedt onderwijs met name ondersteuning en controle op het terrein van het leren. Sportfaciliteiten doen dit op het terrein van bewegen en sportiviteit. Ondersteuning duidt hierbij op het helpen van de jeugd bij het maken van keuzen, het bepalen van een eigen positie en op het aanreiken van nodige of gewenste voorzieningen. Ondersteuning dient, algemeen gesproken, de persoonlijke ontwikkeling van het kind. Bij controle gaat het in de eerste plaats om het bijbrengen van die regels en vaardigheden die het kind nodig heeft om op een bepaald

terrein te kunnen presteren en zo goed mogelijk mee te kunnen doen in de samenleving. In tweede instantie gaat het bij controle om toezicht houden en bewaken. Controle staat steeds in dienst van de maatschappelijke ingroei van de jeugd. De maatschappelijke effecten die met deze voorzieningen beoogd worden, hebben dus alles te maken met het succesvolle maatschappelijke ingroei van de jeugd.

Er is nog een ander gewenst maatschappelijk effect. Naast het feit dat algemene voorzieningen per deelterrein een positief effect op de ontwikkeling van kinderen beogen, is het verwachte effect van een sterk stelsel van algemene voorzieningen ook dat er een algemeen preventieve werking vanuit gaat. Anders gezegd, wanneer er in een gemeente een rijk aanbod is van onderwijs, sport, speelmogelijkheden e.d., draagt dit in positieve zin bij aan de persoonlijke ontwikkeling van het kind.

Schema 2: Algemene preventieve voorzieningen voor de jeugd

Voorlichting (JIP) en vormingswerk	Jeugdgezondheidszorg	Arbeidstoeleiding en sociale zaken	Openbare orde en veiligheid
---	-----------------------------	---	------------------------------------

Naast algemene voorzieningen die de jeugd ondersteunen en controleren op specifieke terreinen, zijn er ook algemene voorzieningen die een algemene preventieve functie hebben. Deze voorzieningen moeten er voor zorgen dat jeugdigen zich niet in de verkeerde richting ontwikkelen en voorkomen dat zij maatschappelijke problemen geven.

Schema 3: Preventieve voorzieningen gericht op doelgroepen

Onderwijs: Onderwijsachterstandenbeleid; brede school; leerplicht (RMC).	Kinderopvang: Opvang doelgroepen; Peuterspeelzaal plus.	Wonen: Aangepaste woningen; Woontrainingen.	Spelen: Speel-o-theek met aangepaste materialen.	Preventieve jeugdzorg: Maatschappelijk werk.	Sport: Breedtesport.
--	--	--	--	--	--------------------------------

In de derde plaats zijn er preventieve voorzieningen die zijn gericht op doelgroepen, dat wil zeggen, groepen die te maken hebben met één of meerdere risico's. Een risico moet in dit verband opgevat worden als een individuele of sociale conditie die maakt dat een individu een vergrote kans heeft op ontwikkelingsproblemen (dat wil zeggen leer- en taalachterstanden, internaliserend en externaliserend probleemgedrag). Als de belangrijkste risico's gelden: sociaal economische achterstanden, sociaal isolement, verstandelijke handicaps, lichamelijke handicaps, moeilijk temperament, opgroeien in eenoudergezin. Als een individu te maken heeft met meerdere risico's groeit de kans op ontwikkelingsproblemen navenant.

Op elk terrein, zoals onderwijs, sport of opvang zijn er extra preventieve voorzieningen voor risicogroepen. Deze voorzieningen hebben tot doel extra ondersteuning en controle te bieden voor deze groepen, zodat hun maatschappelijke ingroei wordt bevorderd (= het beoogde maatschappelijk effect). Bovenstaand schema (schema 3) geeft een indruk van het type voorzieningen waar het om gaat, maar is niet volledig.

Schema 4: Voorzieningen mbt jeugdparticipatie.

Informatie: Enquête ; Website	Manifestaties: Uitvoeringen; Tentoonstellingen	Invloed uitoefenen; meepraten: Jongeren advies groep; Overleg met gemeente; Inspraakavonden	Handelen ten behoeve van anderen: Vrijwilligerswerk
--	---	--	---

In de vierde plaats, tenslotte, zijn er voorzieningen die de stem, zichtbaarheid en maatschappelijk inzet van de jeugd in de samenleving, c.q. de gemeente betreffen. Deze voorzieningen vatten we

onder de algemene noemer van *jeugdparticipatie*. Jeugdparticipatie, zoals hier opgevat, gaat over informatie van en naar jongeren toe, de manifestatie van de jeugd, het meepraten van de jeugd en de maatschappelijke inzet van de jeugd ('handelen ten behoeve van anderen'). Het gaat hier lang niet altijd om structurele voorzieningen die door een vaste aanbieder worden verzorgd, maar vaak juist om projecten of samenwerkingsverbanden. Het algemene doel van deze voorzieningen is het versterken van de zelfsturingmogelijkheden van jongeren (=het beoogde maatschappelijk effect).

4.3 Uitgangspunten beleid

4.3.1 Algemene voorzieningen

De gemeente gaat uit van het idee dat adequate algemene voorzieningen een eerste prioriteit hebben. Dit betekent dat kinderen en jongeren op elk van deze terreinen over een goed en passend aanbod moeten beschikken, dat enerzijds hun persoonlijke ontwikkeling ondersteund en er anderzijds voor zorgt dat zij voldoende kennis, inzicht en vaardigheden ontwikkelen om zelfstandig in onze samenleving te kunnen functioneren. Elke algemene voorziening heeft een eigen functie binnen dit geheel, waaraan een eigen verantwoordelijkheid en expertise is gekoppeld. Elke algemene voorziening heeft daarmee een zekere autonomie. Tezamen bieden de algemene voorzieningen de gelegenheid voor de jeugd een goede uitgangssituatie te realiseren. Sterke algemene voorzieningen functioneren aldus als beschermende factoren in de ontwikkeling van het kind. Ze maken het mogelijk dat het kind zich ontwikkelt tot een individu dat binnen onze samenleving zelf richting kan geven aan zijn of haar bestaan (= beoogd maatschappelijk effect).

Ouders hebben een integrerende taak als het gaat om het goede gebruik van algemene voorzieningen. Zij moeten niet alleen zorg dragen voor opvoeding binnen het gezin, maar dienen er ook voor te waken dat hun kind genoeg sport, speelt, zich inzet voor school e.d. Anders gezegd, de gemeente is – in samenspraak met instanties - goeddeels verantwoordelijk voor het voorzieningenaanbod, terwijl de ouders verantwoordelijk zijn voor het evenwichtige gebruik van het aanbod ten behoeve van de gehele ('integrale') persoonlijke ontwikkeling van het kind. Nog weer anders gezegd: daar waar de gemeente – in samenspraak met instellingen en instanties - zorg draagt voor een adequaat aanbod, zijn ouders er verantwoordelijk voor dat hun kinderen op dusdanige manier gebruik maken van voorzieningen dat hun persoonlijke ontwikkeling niet in gevaar komt.

4.3.2 Algemeen preventieve voorzieningen

Algemeen preventieve voorzieningen zijn met name in het leven geroepen om te voorkomen dat jeugdigen zich in de verkeerde richting ontwikkelen zowel op persoonlijk als maatschappelijk vlak. Door middel van voorlichting, regels handhaven en toezicht op ontwikkelingsprocessen wordt gepoogd de ontwikkeling van jeugdigen in goede banen te leiden (= beoogd maatschappelijk effect). Daarbij heeft, net als bij de overige algemene voorzieningen, iedere voorziening een eigen meer specifieke taak, verantwoordelijkheid en expertise. (De jeugdgezondheidszorg bewaakt de gezondheid van jongeren, de politie bewaakt de openbare orde, etc.) Het is bij deze voorzieningen wel van belang dat activiteiten op elkaar worden afgestemd. Dreigende ontsporingen hebben gemeen dat ze zich niet tot één terrein beperken. Een gecoördineerde aanpak is, daarom, gewenst. Ouders komen in beeld wanneer het met jongeren op dit terrein fout gaat. In overleg met ouders wordt actie ondernomen wanneer kinderen of jongeren op dit terrein dreigen te ontsporen.

4.3.3 Preventieve voorzieningen

Preventieve voorzieningen zijn er voor kinderen, jongeren en hun ouders in risicovolle omstandigheden (doelgroepen). Voor deze groepen wil de gemeente waar mogelijk extra ondersteuning bieden. Bussum wil zich inspannen om de kinderen, jongeren en hun ouders in de gevarezone vroegtijdig te signaleren en in een vroeg stadium te helpen. Dit betekent dat de algemeen coördinerende functie ten aanzien van de individuele ontwikkeling van kinderen voor een deel in handen van de gemeenten (of hieraan gelieerde instellingen) zal komen te liggen. Het is daarmee niet meer louter een aangelegenheid van ouders.

Om te bereiken dat risicojeugd zich op persoonlijk en sociaal maatschappelijk vlak goed ontwikkelt (=beoogd maatschappelijke effect), zal de keten *sluitend* moeten zijn en – algemeen gesproken – *dichter* en *breder* moeten zijn in vergelijking met omstandigheden en situaties waar er relatief gezien minder risico's zijn. Dichtheid duidt op het aantal instituties en personen dat zich met een kind of gezin bezighoudt. *Verdichting* betekent dat meer instanties en personen zich met hen gaan bezighouden in controlerende en ondersteunende zin. Breedheid duidt op de reikwijdte van de inspanningen om jeugdigen en gezinnen te helpen. *Verbreding* houdt in dat jeugdigen in risicovolle

omstandigheden binnen onderwijs, sport, of de kinderopvang niet alleen onderwijs krijgen, goed leren sporten, of opgevangen worden, maar binnen deze verbanden in meer algemene zin ondersteund en gecontroleerd worden. Kortom hun algemene persoonlijke ontwikkeling is ook in het vizier.

De zorg voor een sluitende keten betekent dat aan de samenwerking tussen betrokken partijen hoge eisen gesteld worden. Daartoe moet gestreefd worden naar één instantie die met name in de meer complexe gevallen een coördinerende taak op zich neemt. Daarnaast zullen er op bestuurlijk niveau tussen instellingen en gemeenten duidelijke taakafspraken moeten bestaan, juist in situaties waar er sprake is van overlappende taken (zie voor een nadere uitwerking hoofdstuk 7).

4.3.4 Jeugdparticipatie

Het (al dan niet extra) ondersteunen en controleren van jongeren heeft uiteindelijk als doel dat de jongeren hun eigen weg in de samenleving leren te vinden (=beoogd maatschappelijk effect). Deze taak is er heden ten dage voor jongeren niet makkelijker op geworden. Jongeren moeten meer keuzes maken op het terrein van opleiding, vrienden, uitgaan. Ze krijgen ook te maken met leefwerelden die niet meer automatisch op elkaar aansluiten (binnen verschillende leefwerelden gelden bijvoorbeeld verschillende normen en waarden). Tenslotte krijgen jongeren ook nog te maken met een vermindering van sociale controle en toezicht door ouders, in de buurt en ook op scholen (vergelijk hoofdstuk 2). Deze maatschappelijke situatie maakt het enerzijds van belang extra toezicht en controle te realiseren voor risicogroepen op de wijze zoals hierboven beschreven. Maar omdat in deze samenleving het belang om zelf te kiezen, groter is geworden, is het ook van belang om het proces van het maken van keuzes, het nemen van persoonlijke verantwoordelijkheid, het uitoefenen van de mogelijkheid tot inspraak een plaats te geven in het jeugdbeleid. De vorm die dit heeft is door middel van het nastreven van jeugdparticipatie, waarbij informatie, manifestatie, meepraten en meedoen centraal staan (zie voor een uitwerking hoofdstuk 8). Het doel van jeugdparticipatie is tweeledig. In de eerste plaats moet participatie van de jeugd leiden tot een betere afstemming tussen wat de jeugd wil en wat de gemeente biedt. In de tweede plaats heeft jeugdparticipatie een pedagogisch doel. Jongeren moeten in dit kader maatschappelijke keuzes maken en worden hiervoor ook verantwoordelijk gehouden. Dit moet er uiteindelijk toe leiden dat jongeren zich meer betrokken voelen bij de samenleving en zich medeverantwoordelijk voelen voor maatschappelijke processen en ontwikkelingen.

4.4 Uitvoering beleid

Beleid kan vraaggestuurd (vragen en behoeften van jeugd staan centraal), aanbodgestuurd (wat nodig wordt geacht voor de jeugd wordt aangeboden) of dialooggestuurd (een probleem staat centraal) worden vormgegeven. Per onderdeel en per voorziening zal de uitvoering van beleid een ander karakter kunnen hebben. Een aantal voorzieningen worden in het leven geroepen omdat 'de samenleving' c.q. de overheid, dit voor kinderen nodig acht, terwijl bij andere voorzieningen eerder een tegemoetkoming van wensen van burgers zijn. Beleid wordt in die gevallen gestuurd door vraag c.q. aanbod. Bij dialooggestuurd beleid ('interactieve beleidsvoering') staan niet de wensen of behoeften van een der partijen centraal. Allen hebben hun inbreng, in een gezamenlijk overleg zal inhoud en vorm nader gestalte moeten krijgen. Als het gaat om de uitvoering van wettelijke taken, zal de gemeente aanbodgericht moeten werken. Dit geldt in grote lijnen voor het preventieve beleid en het doelgroepen beleid. Vraaggestuurd beleid past met name bij algemene voorzieningen waarbij de gemeente relatief autonoom kan handelen (e.g. beleid op het terrein van sportaccommodaties). Een dialooggestuurd beleid lijkt bij uitstek te passen bij jeugdparticipatie.

In het gemeentelijk beleid is er sprake van een nieuwe visie op aansturing van instellingen waarmee gemeenten een subsidierelatie onderhouden. In het verleden werden instellingen gesubsidieerd die hiervoor een bepaald type van dienst verleenden (b.v. jongerenwerk). De tegenwoordige tendens is om van instellingen nader omschreven producten te betrekken (b.v. huiswerkbegeleiding). Gemeenten streven ernaar de subsidiëring van dergelijke producten te koppelen aan de prestatieafspraken. Deze zullen het ankerpunt moeten vormen voor de evaluatie en bijsturing van het beleid. De weg naar deze vorm van beleidsvoering is in Bussum in volle gang (zie het Welzijnsplan). Ongeacht of beleid een dialooggestuurd, aanbod of juist vraaggestuurd karakter heeft, dit proces zal – wat de gemeente betreft – steeds moeten uitmonden in prestatieovereenkomsten.

4.5 Het vervolg

De in deze nota genoemde plannen van de gemeente zijn voor een belangrijk deel bestaand beleid. Dit geldt met name voor de algemene voorzieningen en voor een belangrijk deel voor de algemene preventieve voorzieningen. Uitgebreidere informatie hierover is te vinden in het meerjaren welzijnsplan, de meerjarennota sport, de veiligheidsnota, het speelplaatsbeleidsplan 2004 - 2010, de kadernota integrale veiligheid Bussum, de vrijwilligersnota en de kadernota lokaal gezondheidsbeleid 2003 - 2006. Het nieuwe beleid richt zich met name op preventieve voorzieningen en op jeugdparticipatie.

Zoals aangegeven zijn algemene en ook de algemeen preventieve voorzieningen min of meer autonoom. Ze hebben een eigen functie die min of meer op zichzelf staat en dus niet staat of valt met de afstemming met andere voorzieningen. Dit geldt niet voor de preventieve voorzieningen, noch voor jeugdparticipatie. Op deze terreinen richten de actiepunten zich die in deze nota zijn opgenomen. Deze markeren daarmee nieuw jeugdbeleid.

5 Algemene voorzieningen

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de algemene voorzieningen ten behoeve van de jeugd. Aangegeven wordt welke voorzieningen een middelgrote gemeente als Bussum moet bezitten, om een goede uitgangssituatie voor de jeugd mogelijk te maken. Het gaat hier om een algemeen richtsnoer, een norm voor wat Bussum op een specifiek terrein (onderwijs, kinderopvang, sport etc.) een goede gemeente maakt. Vervolgens wordt ingegaan op wat de taken van de gemeente op dit terrein zijn. Oftewel, welke wettelijke en andersoortige taken en mogelijkheden hebben gemeenten om genoemde norm (mede) helpen te realiseren. Daarna wordt kort aangegeven op welke wijze Bussum deze taken vervult. Wanneer relevant wordt ook aangegeven welke wensen er nog liggen en op welke wijze de gemeente daar in de komende jaren mee om wil gaan.

5.1 Onderwijs

Algemene richtlijn

In de gemeente dient er voor ieder kind voldoende kwalitatief goed onderwijs te zijn.

Wat moeten en kunnen gemeenten op het terrein van het onderwijs?

De gemeente moet er voor zorgen dat er in de gemeente voldoende openbaar basisonderwijs is. Voorts heeft de gemeente taken op het terrein onderwijshuisvesting en op het terrein van onderwijsachterstanden (zie hiervoor hoofdstuk 7). Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor de inhoud en kwaliteit van het onderwijs binnen het door het Rijk aangedragen wettelijk kader.

De gemeente is voorts mede verantwoordelijk voor het leerlingenvervoer van en naar het speciaal onderwijs buiten Bussum en het vervoer van leerlingen die onderwijs volgen dat een levensbeschouwelijke richting vertegenwoordigt die niet in Bussum voorhanden is. Gemeenten hebben verder de wettelijke verantwoordelijkheden rondom de leerplicht en de RMC-functie (de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten). De gemeente dient met de medewerking van scholen, ongeoorloofd verzuim te registreren en zonodig sancties te treffen. Ze moeten voorts voortijdig schoolverlaters registreren en met hen een traject inzetten dat er toe moet leiden dat zij (opnieuw) een opleiding gaan volgen die tot een startkwalificatie leidt.

Wat gebeurt er in Bussum?

De gemeente draagt zorg voor het instandhouden van een school in Bussum voor openbaar basisonderwijs, zorgt voor een goede behuizing en – waar nodig - uitbreiding van alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs. Er wordt voorts gezorgd voor veilig en adequaat vervoer; hierover vindt regelmatig overleg met diverse vervoersbedrijven plaats. Het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL) voert voor Bussum de leerplichtwet en de RMC-functie uit. In dat kader registreert het RBL leerplichtige en partieel leerplichtige jongeren, vindt controle plaats op absoluut verzuim en worden voortijdige schoolverlaters en niet meer leerplichtige jongeren tot 23 jaar zonder startkwalificatie geregistreerd. Het RBL biedt voorts preventieve en curatieve maatschappelijk zorg bij zowel schoolverzuim als voortijdig schoolverlaten. Het doel daarbij is de jongere te bewegen tot het voortzetten van de schoolloopbaan. Om dit te realiseren zoekt het RBL samenwerking met andere instellingen.

5.2 Kinderopvang

Algemene richtlijn

In de gemeente dient de behoefte aan kinderopvang vervuld te kunnen worden in pedagogisch verantwoorde en veilige instellingen.

Wat moeten en kunnen gemeenten doen op het terrein van de kinderopvang?

De gemeente is met de Wet op de Kinderopvang (per 1 januari 2005) niet langer primair verantwoordelijk voor de kinderopvang. De gemeente krijgt wel de zorg voor een vijftal wettelijke doelgroepen (ouders met een uitkering die een reïntegratietraject volgen, herintreders, nieuwkomers, studenten/tieners die een opleiding volgen en huishoudens met een sociaal medische indicatie). De gemeente moet deze groepen een tegemoetkoming in de kosten voor kinderopvang bieden. De gemeente moet voorts toezicht houden op de kwaliteit van de kinderopvang en moet een register opstellen en bijhouden waarin alle kinderopvangorganisaties worden opgenomen die voldoen aan de kwaliteitseisen. De gemeente kan er voorts door middel van flankerende

maatregelen voor zorgen dat er voldoende kinderopvang is. Bijvoorbeeld door in het bestemmingsplan ruimte te reserveren voor kinderopvang. De gemeente kan er tenslotte kiezen om ook niet-wettelijk doelgroepen een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang te verstrekken.

De gemeente houdt de verantwoordelijkheid voor peuterspeelzalen. Ze moet toezicht houden op de kwaliteit ervan.

Wat gebeurt in Bussum?

Wat kinderopvang betreft, geldt dat de wachtlijsten nog niet helemaal zijn weggewerkt. Ook al is met de wet op de kinderopvang de gemeente niet langer verantwoordelijk voor de kinderopvang, zal zij in haar ruimte- en woningplanning rekening houden met de behoefte aan opvang. In dit verband zal er een vorm van overleg blijven met opvangcentra om steeds te kunnen bepalen hoe het staat met de wachtlijsten en waar er in Bussum mogelijkheden zijn om extra capaciteit te realiseren.

De professionalisering van de peuterspeelzalen is volop gaande. Peuterleid(st)ers worden onder meer geleerd meer oog te hebben voor de pedagogische aspecten van hun handelen ('verbreding'). Daarnaast wordt er gewerkt aan het verbeteren van de accommodaties waarin de speelzalen zijn ondergebracht.

5.3 Sport

Algemene norm

In Bussum dient er voor kinderen en jongeren een voldoende gevarieerd aanbod aan sportmogelijkheden te zijn, dat zoveel mogelijk aansluit bij de wensen van de bewoners.

Wat is de taak van de gemeente?

De gemeente heeft een voorwaardenscheppende functie op dit terrein, waarvan de kern wordt gevormd door accommodatiebeleid. De gemeente kan hier autonoom opereren. De gemeente heeft daarnaast als taak om sportbeoefening door specifiek groepen te stimuleren; het zogenaamde breedtesportbeleid (zie hiervoor hoofdstuk 8).

Wat doet Bussum?

De subsidiëring van sportaccommodaties door de gemeente is vanaf 1994 sterk afgenomen. Recentelijk is het beleid rondom subsidies gestroomlijnd. Kern van het beleid is dat gemeente verantwoordelijk is voor de accommodaties, maar niet voor extra's daarom heen. Met een aantal clubs zijn – om uiteenlopende redenen - specifiek afspraken gemaakt, die hier enigszins van afwijken (zie hiervoor het meerjarenbeleidsplan sport). Clubs mogen voorts zelf beslissen of zij willen groeien. De gemeente neemt zonedig flankerende maatregelen om deze groei mogelijk te maken.

Al met al is er in Bussum voor kinderen en jongeren een breed scala aan sportmogelijkheden. Eind 2005, begin 2006 zullen daar een nieuw zwembad, inclusief therapiebad, en een sporthal bijkomen.

5.4 Spelen

Richtlijn

Er dient in Bussum voor ieder kind voldoende aan zijn of haar leeftijd aangepaste en veilige speelmogelijkheden te zijn.

Wat is de taak van de gemeente?

De gemeente is verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van speelplaatsen in de gemeente. Daartoe dient de gemeente een speelplaatsenplan op te stellen. In het speelplaatsenplan wordt aan de hand van criteria als beschikbare financiële mogelijkheden, leeftijdsopbouw, spreiding, onderhoudstoestand en wensen van bewoners een plan gemaakt voor de inrichting en spreiding van speelplaatsen.

Wat gebeurt er in Bussum?

In maart 2005 is het speelplaatsbeleidsplan 2005 – 2010 vastgesteld. Hierin is aandacht besteed aan de wensen van bewoners. Ouders en kinderen zullen betrokken worden bij de inrichting en zo mogelijk ook het beheer van speelvoorzieningen.

Er is naar aanleiding van de jeugdenquête een werkgroep skatebaan van start gegaan. De werkgroep bestaat uit skaters onder begeleiding van Versa. De gemeente heeft inmiddels aangegeven dat de skatebaan er komt. Er is inmiddels een geschikte locatie gevonden.

Wensen

Inwoners van Bussum geven aan behoefte te hebben aan de uitbreiding van het aantal speelplaatsen. De mogelijkheden hiertoe zijn beperkt. Dit komt enerzijds door de beperkte ruimte en anderzijds door financiële beperkingen. Vooralsnog zullen genoemde behoeften niet ingewilligd kunnen worden. Wel is er wellicht de mogelijkheid om op sportpark Zuid extra speelmogelijkheden te creëren. In dat kader is een onderzoek gestart naar speelmogelijkheden op sportpark Zuid. Hierover zal medio 2005 afzonderlijk geadviseerd worden.

5.5 Uitgaan

Algemene richtlijn

De jeugd moet in de gemeente voldoende gelegenheid hebben om veilig uit te gaan en die cultuur te beleven die zij aantrekkelijk vinden.

Wat is de taak van gemeente

De gemeente kan op dit terrein vrij beleid voeren, maar zal er ook voor moeten zorgen dat er voor jongeren voldoende mogelijkheden zijn om (veilig) uit te gaan.

Wat doet Bussum?

Naast een aantal horeca gelegenheden, bood jongerencentrum Cameleon tot voor kort jongeren de gelegenheid tot uitgaan en ontmoeting en, zij het op bescheiden schaal, de kans deelgenoot te worden van jeugdcultuur (popmuziek, film, dansen, feesten). Jongerencentrum Cameleon is lange tijd met sluiting bedreigd. De gemeenteraad heeft in november 2004 besloten dat dit centrum open kan blijven. Het moest een kleinschalig centrum worden, met maximaal 100 bezoekers per avond. Inmiddels is besloten dat de activiteiten voor jongeren verplaatst zullen worden naar Uitwijk, dat zich volledig zal richten op tieners. Voor deze toespitsing is gekozen omdat deze groep van jongeren zich al nadrukkelijk aanbiedt in het uitgaanscircuit. Tieners zijn in de regel niet welkom in de reguliere horecagelegenheden. Voorts zijn zij, meer dan ouderen, aangewezen op lokale voorzieningen. Gebrek aan een aantrekkelijk en uitdagend aanbod voor deze groep, kan ertoe leiden dat zij gaan rondhangen en vertier zoeken door veel te drinken (zie hoofdstuk 9).

Wensen

Met het sluiten van Cameleon voor de brede doelgroep jongeren, heeft Bussum niet langer een gelegenheid waar jeugdcultuur een plaats heeft, zoals optredens van lokale bandjes, films, de mogelijkheid tot dansen, en de gelegenheid tot feesten.

Voor een belangrijk deel kunnen deze wensen vervuld worden, door de komst de komst van een dancing in Bussum. Zo'n gelegenheid zou er ook voor de jeugd van 18 jaar en ouder moeten zijn. Momenteel doet de gemeente onderzoek naar de mogelijkheid om een dergelijke gelegenheid aan de rand van Bussum te realiseren.

5.6 Kunst en cultuur

Algemene richtlijn

Jeugd moet in de gemeente in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur en de gelegenheid hebben om actief aan kunstbeoefening te doen.

De taak van de gemeente

De rol van de gemeente ligt vooral in de voorwaardenscheppende sfeer. De gemeente moet de voorwaarden scheppen voor een zo breed mogelijk aanbod en een zo breed mogelijke toegankelijkheid van kunst en cultuur. In dat kader passen maatregelen die laagdrempeligheid zijn de toegankelijkheid van kunst bevorderen. De gemeente heeft hier ook een voorlichtende taak.

Wat doet Bussum

Bussum subsidieert verschillende instellingen en instanties. Zo krijgt stichting Versa subsidie voor het verzorgen van een programma kunstzinnige vorming van de jeugd. Dit programma wordt op 5

middelbare scholen in Bussum gegeven en bereikt zo'n 2500 leerlingen. Een belangrijke rol speelt ook de bibliotheek. In het centrum van Bussum is een bibliotheek met een goed geoutilleerde jeugdafdeling. Het filiaal van de bibliotheek in de Uitwijk is gesloten. De uitleencijfers vielen tegen. De jeugd wist de bibliotheek in Uitwijk echter wel goed te vinden.

De gemeente voert momenteel ten behoeve van de jeugd het project cultuur in je eigen omgeving uit en ontwikkelt kunst- en architectuurroutes. Daarnaast wordt jaarlijks subsidie verstrekt voor het cultureel jongerenpaspoort.

Wensen

De terugkeer van een jeugdbibliotheek in de Uitwijk is gewenst. Er zijn plannen om een jeugdbibliotheek in de (toekomstige) Brede School te vestigen.

5.7 Wonen

Richtsnoer

Jongeren die in de gemeente Bussum willen wonen, moeten hiertoe de mogelijkheid krijgen.

Taak van de gemeente

Het is een taak van de gemeente om in samenspraak met woningbouwcorporaties te zorgen voor een evenwichtig woningaanbod, dat past bij de behoefte van de ingezetenen.

Wat doet Bussum hieraan?

Bussum heeft niet de mogelijkheid om op grote schaal nieuwbouw te plegen. Dit betekent dat Bussum niet aan de woonbehoefte kan voldoen. Het aanbod aan woningen in Bussum, maar ook in de regio, is vele malen kleiner dan de vraag. Er zijn in de regio zo'n 20.000 ingeschreven woningzoekenden waarvan zo'n 25 % actief zoekt, daarvan is 40 % jonger dan 30 jaar. Niettemin streeft men er in Bussum naar om er voor te zorgen dat ook jongeren zich in Bussum vestigen. Hiertoe voert men een actief beleid.

Dit beleid heeft een aantal componenten. In de eerste plaats zijn de regels voor woningtoewijzing die regionaal met de woningcorporaties zijn afgesproken bijgesteld. Deze regels werkten in het nadeel van jongeren. In 2003 is begonnen met het labelen van woningen voor jongeren. Men wil dit percentage opschroeven tot 30%. Kortom 30% van de woonruimte die vrij komt is dan voor jongeren bestemd. Het gaat daarbij om jongeren in de leeftijd van 18 tot 30 jaar.

In de tweede plaats wordt het woningaanbod uitgebreid door nieuwbouwwoningen voor jongeren te realiseren, maar vooral door verbouwingen. Met de woningbouwcorporaties Gooi en omstreken, Patio en Atrium is afgesproken dat bouwen en verbouwen voor jongeren extra aandacht heeft. Bij nieuwbouwwoningen waarbij een mix van koop en huur wordt toegepast, worden de huurwoningen met voorrang toegewezen aan jongeren. Voorts zijn enkele grote panden verbouwd, ten behoeve van woningen voor jongeren. Daarmee doet Bussum wat binnen de mogelijkheden ligt, maar deze maatregelen zullen er niet toe leiden dat het woningtekort voor jongeren snel zal afnemen.

6 Algemene preventieve voorzieningen

6.1 Informatie

Algemene richtlijn

In de gemeente kunnen kinderen en opvoeders voldoende informatie krijgen over opgroeien en opvoeden.

Taak van de gemeente

De gemeente heeft in het kader van de wet op de jeugdzorg per 1 januari 2005 de taak informatie over opvoeden en opgroeien te verstrekken aan ouders, kinderen en jeugdigen.

Wat doet Bussum.

In Bussum is bureau jeugdzorg 't Gooi gevestigd. Bureau jeugdzorg wordt door de provincie aangestuurd en gefinancierd. De kerntaak van bureau Jeugdzorg komt steeds meer te liggen op het indiceren van kinderen en jeugdigen. In Bussum is opvoedwinkel 'de voordeur', waar informatie voorhanden is over opvoeden en opgroeien en de problemen hierbij. Informatie over opvoeden en opgroeien is ook verkrijgbaar bij de GGD en welzijnsorganisatie Versa. Een specifieke informatievoorziening voor jongeren ontbreekt op dit moment.

Wensen

In Bussum is in de bibliotheek een JIP (een Jongeren Informatie Punt) gevestigd geweest. Dit informatie punt is gesloten, onder meer vanwege gebrek aan belangstelling. Jongeren zoeken informatie liever via internet.

Actiepunten

Als onderdeel van jongerenparticipatie zal de gemeente een website ontwikkelen met informatie die gericht is op jongeren. In het nieuw te bouwen Wijkontmoetingscentrum aan de Landstraat-Noord, zal naast het Zorgloket Nieuwe Stijl, een informatiehoek/internetcafe gerealiseerd worden. Binnen deze informatiehoek zal ook een JIP worden ingericht. De jongerenwebsite zal daarbij een belangrijke rol spelen.

6.2 Veiligheid en openbare orde

Algemene richtlijn

Het moet in Bussum voor kinderen en jongeren veilig zijn. Dit betekent dat het voor kinderen veilig op straat moet zijn. Het betekent ook dat er in scholen, sportverenigingen en uitgaansgelegenheden voldoende maatregelen moeten zijn genomen om de veiligheid te garanderen. Daarbij is bijzondere aandacht nodig voor het voorkomen van delinquent gedrag. Jongeren moeten elkaar in de openbare ruimte kunnen ontmoeten, maar overlast in de vorm van vernielingen en geluidsoverlast moet worden voorkomen.

Wat kunnen en moeten gemeenten op het terrein van veiligheid en openbare orde?

De rol van de gemeente bestaat erin bovengenoemde zaken in samenspraak met politie en maatschappelijke organisaties te realiseren. De burgemeester heeft het gezag over de politie waar het gaat om de feitelijk handhaving van de openbare orde. Daarnaast stuurt het Rijk het beheer en beleid van de politie. Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het pedagogische klimaat en de veiligheid.

De gemeente is in belangrijke mate verantwoordelijk voor maatregelen in de preventieve sfeer. Hieronder vallen maatregelen in de fysieke sfeer, in de sfeer van plaatselijk verordeningen, voorlichting, maar ook het zorgen voor voldoende mogelijkheden tot vrijetijdsbesteding en recreatie.

Wat doet Bussum aan de veiligheid voor kinderen en jongeren

Er wordt op regionaal niveau gewerkt aan een door de gemeente hanteerbare veiligheidsanalyse. Deze moet uitmonden in een verbeterpunt in het veiligheidsbeleid van politie en gemeente, met hieraan gekoppeld een integraal handavingsplan. Dit zal in 2005 beslag moeten krijgen.

Voorts is in Bussum sprake van een wijk- en buurtgerichte aanpak door de politie. Dit betekent dat er voor de onderscheiden wijken in Bussum een wijkagent is aangesteld, die op de hoogte is van de situatie in de wijk.

Op het terrein van preventie is bureau HALT actief, verzorgt de politie het programma 'doe effe normaal' op het primair onderwijs en betaalt de gemeente de stichting Delinkwentie & Samenleving om voorlichting te geven over jeugdcriminaliteit op Middelbare scholen. In dat kader passen ook projecten van de GGD die zijn gericht op preventie middelengebruik. Momenteel slaan de gemeenten Hilversum, Huizen en Bussum, Jellinek en de GGD de handen ineen om te werken aan samenhangend aanbod op dit terrein.

Bussum heeft incidenteel te maken met overlast van hangjongeren in onder meer Bilderdijkpark, het Mouwtje, de Jacoblaan en Sportpark Zuid. De gemeente heeft tal van maatregelen in de fysieke sfeer genomen om deze overlast te beperken. De gemeente staat op het standpunt dat jongeren deze plekken moeten kunnen gebruiken als ontmoetingsplek, maar dat overlast in vorm van vernielingen en lawaai niet getolereerd kunnen worden. Voorts hebben de politie en de gemeente een goed beeld van de groepen die verantwoordelijk zijn voor de overlast. Op een deel van deze gebieden is een drankverbod van kracht. Vooralsnog lijken deze maatregelen afdoende om al te grote overlast te voorkomen. Bij Sportpark Zuid wordt gedacht aan het gedeeltelijk openstellen van het park, op de voorwaarde dat jongeren het Sportpark goed gebruiken.

Dan is er een groep allochtone jongeren in Bussum Zuid die met enige regelmaat zorgt voor overlast. Vanuit het sociaal cultureel centrum de Uitwijk wordt geprobeerd door een aanbod aan sport – en inloopactiviteiten de overlast te beperken. Dit wordt met name gedaan in de tienerzone die zich vooral richt deze groep van jongeren. De Uitwijk wordt bovendien zodanig aangepast dat er meer activiteiten voor tieners plaats kunnen vinden.

6.3 Jeugdgezondheidszorg

Algemene richtlijn

De jeugd van Bussum moet in de gelegenheid worden gesteld zich zowel op geestelijk als lichamelijk gebied zo gezond mogelijk te ontwikkelen.

De taak van de gemeente

De gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van de jeugdgezondheidszorg. Per 1 januari 2003 is de (aangepaste) wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) in werking getreden. Daarmee hebben de gemeente de regie en financiën in handen met betrekking tot de gehele jeugdgezondheidszorg (0 – 19 jarigen).

Wat doet Bussum hieraan?

De jeugdgezondheidszorg voor de 0 – 4 jarigen is op 1 januari 2005 overgegaan van de Thuiszorg naar de GGD. Daarmee is de jeugdgezondheidszorg van 0 – 19 jarigen geheel in handen van de GGD gekomen. Hiermee wordt op organisatorisch vlak continuïteit in de zorg aangebracht.

In de eerste jaren ligt het accent op preventieve gezondheidszorg, terwijl bij wat oudere kinderen het opsporen van psychosociale problemen ook de aandacht krijgt. De GGD voert een wettelijk verplicht basispakket uit voor alle kinderen in de regio. Daarnaast kunnen aanvullende producten op lokaal niveau worden afgenomen. De door de GGD ontwikkelde jeugdmonitor (2003), alsmede de kader nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2003 – 2006, ligt ten grondslag aan het plusprogramma dat de GGD in Bussum uitvoert. Dit plusprogramma omvat projecten op scholen en binnen instellingen, waarbij er aandacht is voor psychosociale problemen, preventie middelengebruik, preventie seksueel risicogedrag en (een vorm van) preventieve logopedie.

6.4 Arbeidstoeleiding en sociale zaken

Richtlijn

Jongeren zonder werk moeten een uitkering kunnen ontvangen, de mogelijkheid hebben zinvol bezig te zijn en moeten geholpen worden om passend werk te vinden.

De taak van de gemeente

Het is de taak van de gemeente om, na aanmelding van jongeren via het CWI, te beoordelen of jongeren in aanmerking komen voor een uitkering volgens de wet werk en bijstand, en zo ja er vervolgens voor te zorgen dat zij ook een uitkering ontvangen. Tegelijk moeten gemeenten met jongeren een traject uitzetten dat moet leiden tot werk.

De gemeente heeft de taak om jongeren onder de drieëntwintig zonder startkwalificatie (ook als zij werk hebben), te motiveren alsnog een startkwalificatie te halen.

Wat doet Bussum

In de gemeente Bussum is momenteel een pilot project (work first) begonnen dat de arbeidstoeleiding van onder andere jongeren verder vorm moet geven.

Het project Herstelling is een project waarbij moeilijk plaatsbare werkzoekenden, waaronder jongeren, een werplek aangeboden krijgen. In 2004 is dit project in de Gooi en Vechtstreek gestart met werkzaamheden aan Fort Werk 4 te Bussum. Werkzoekenden kunnen onder begeleiding van een werkmeester werkervaring opdoen en arbeidsritme aanleren.

De taak voortijdig schoolverlaters te motiveren een startkwalificatie te behalen wordt, namens de gemeente, uitgevoerd door het Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL).

7 Preventieve voorzieningen en lichte hulpverlening

Algemene richtlijn

Iedere jongeren dient in de gemeente een goede uitgangssituatie te kunnen verwerven, zodat passende maatschappelijke deelname voor hem of haar mogelijk is. Dit betekent dat achterstanden zoveel mogelijk moeten worden ingelopen en dat maatschappelijke uitval moet worden voorkomen. Daar waar er sprake is van (beginnend) probleemgedrag zal er zo vroeg, zo snel en zo gecoördineerd mogelijk hulp geboden moeten worden.

De taak van de gemeente

De gemeente heeft een omvattende preventieve taak. Deze taak heeft twee kanten: a. achterstanden voorkomen dan wel verhelpen; b. probleemgedrag voorkomen dan wel verhelpen. Het is voorts de taak van de gemeente zorg te dragen voor de samenhang tussen de verschillende schakels in de jeugdketen (e.g. voorschoolse voorzieningen, onderwijsachterstandenbeleid, jeugdhulpverlening).

De belangrijkste kaderstellende beleidsmaatregelen op dit terrein zijn het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenplan (GOA) en de Wet op de jeugdzorg (die op 1 januari 2005 van kracht is geworden), die op precieze wijze de taken van de gemeenten vastleggen. Onder het GOA-beleid valt de vroegsignalering, voorschoolse voorzieningen en de realisatie van de doorgaande lijn met het basisonderwijs, ondersteuning van schoolloopbanen, bestrijding van voortijdig schoolverlaten en beheersing van de Nederlandse taal. De Wet op de jeugdzorg stelt dat de gemeente haar preventieve taak moet uitvoeren door informatie over opvoeden en opgroeien te bieden, door een adequate organisatie van de wijze waarop problemen en trends gesignaleerd worden, door er voor te zorgen dat gezinnen en kinderen in moeilijkheden naar passende hulpverlening worden toegeleid, door zorg te dragen voor (lichte) hulpverlening en door de coördinatie van zorgverlening te regelen wanneer meerdere instanties zich met een gezin of kind bemoeien. Een belangrijke taak op dit terrein, die de gemeenten in samenspraak met de provincie moeten uitvoeren, is het realiseren van de afstemming van het lokaal jeugdbeleid met de (door de provincie gefinancierde) jeugdzorg.

De visie van de gemeente Bussum

De visie van de gemeente Bussum is – algemeen gesproken - dat de gemeente en instellingen ten aanzien van kinderen en gezinnen in risicovolle omstandigheden extra ondersteuning en controle moeten bieden die gericht moet zijn op het optimaliseren van de ontwikkelingsmogelijkheden van de betrokken kinderen en jongeren. Het bieden van ondersteuning en controle zijn taken die normaal gesproken de ouders toekomen. Wanneer ouders op deze terreinen in gebreke blijven, worden ouders eerst aangespoord en ondersteund om deze taak te blijven verrichten. Het aanspreken van ouders op hun verantwoordelijkheden door de school of het aanbieden van opvoedcursussen zijn hier voorbeelden van.

Als er sprake is van een tekort blijven schieten, zal deze taak gedeeld worden met andere instanties. Dit betekent in feite dat deze de genoemde algemene opvoedingstaken taak deels overnemen. In dat geval krijgt het kind met meer personen en instanties te maken die ondersteunende en controlerende taken uitvoeren (verdichting). Het kan hier gaan om (voor de betrokkenen) nieuwe instanties (politie, justitie, RBL, bureau HALT, bureau Jeugdzorg, GGD) of om extra begeleiders binnen de school of een andere bestaande voorziening. Voorts moet hierbij gedacht worden aan niet-professionele hulp, zoals deze geboden kan worden door vrijwilligers, familie, bureaus, de wijk.

Een andere manier waarop voorzieningen zich kunnen richten op kinderen en jongeren in de gevarenzone, kan worden aangeduid als *verbreding*. Verbreding houdt in dat algemene voorzieningen, zoals het onderwijs, sport, recreatie, uitgaansgelegenheden, naast ondersteuning en controle op het terrein van leren, sporten, uitgaan (hun 'reguliere' taken) zich een meer algemene pedagogische taak toe-eigenen. Zij zullen aandacht moeten hebben voor de persoonlijke ontwikkeling van het kind en deze extra moeten stimuleren. Hierbij moet wel worden aangetekend dat deze verbreding expliciet een onderdeel zal moeten zijn van het takenpakket van bijvoorbeeld de *brede school* of *breedtesport*. Verbreding houdt niet in dat een instantie door omstandigheden gedwongen extra maatschappelijke taken op zich neemt, maar betekent dat de uitbreiding van de taakstelling wordt geïnstitutionaliseerd. De brede school of breedtesport kan worden aangesproken op de wijze waarop zij deze taak uitvoert. Het spreekt vanzelf dat de school of sportverenigingen die deze verbreding gestalte moeten geven, hiertoe ook moeten worden gefaciliteerd.

Door verbreding en verdichting en extra ondersteuning van opvoeders, zo is het idee, zal de uitgangssituatie van het kind verbeteren. Omdat preventie en (lichte) hulpverlening een proces is

waarbij meerdere instellingen en instanties betrokken zijn, is afstemming en coördinatie op dit terrein onontbeerlijk. Om dit te realiseren is het van belang om te streven naar een coördinerend orgaan op bestuurlijk niveau en op uitvoeringsniveau. Omdat de instellingen waar het om gaat (GGD, RBL, Welzijnsorganisatie Versa, Bureau Jeugdjeugd) regionaal opereren, zal Bussum dit niet alleen voor elkaar krijgen. Op dit punt wordt samenwerking gezocht met de regio-gemeenten.

Wat gebeurt er in Bussum?

GOA

Het GOA-beleid kenmerkt zich door een veelheid van initiatieven, gericht op het vroeg ondersteunen van kinderen in achterstandssituaties zowel op de peuterspeelzaal als in het basisonderwijs (opstapje, opstapje, piramide, verlengde schooldag, huiswerkbegeleiding etc). Deze projecten richten zich zowel op het extra ondersteunen van ouders, als op het extra stimuleren van kinderen in de sfeer van schoolse vaardigheden. Door de onderlinge afstemming van de verschillende projecten in het kader van het gemeentelijk achterstandenbeleid nog eens te bezien, valt hier wellicht nog winst te behalen. Momenteel wordt hiertoe een aanzet gegeven door een monitor GOA te realiseren. Ook zal gekeken moeten worden naar het aantal kinderen dat met GOA programma's bereikt wordt.

Zorgstructuren rondom het onderwijs

Op alle scholen van het voortgezet onderwijs zijn inmiddels Zorg Afstemmings Teams actief. Deze teams zijn een samenwerkingsverband tussen schoolinterne en externe zorg voor leerlingen. Hierdoor wordt de signalisering van leerlingen met problemen beter en zijn er kortere lijnen naar extra zorg gerealiseerd. Ook wordt vanuit de ZAT's werk gemaakt van de professionalisering van leerkrachten als het gaan om de omgang met leerlingen met probleemgedrag ('verbreding').

Breedtesport

Er is veel belangstelling voor de door bureau breedtesport georganiseerde activiteiten (straatvoetbal, cursussen kickboksen). Vanuit de breedtesport zal aandacht moeten komen voor het werven, stimuleren en ondersteunen van sportverenigingen als het gaat om deelname van allochtone jongeren aan sportverenigingen.

Tieneropvang

In Bussum wordt vanuit de gemeente zorggedragen voor tieneropvang. Kinderen van 12 tot en met 14 jaar kunnen hier gebruik van maken. Deze vorm van opvang heeft een duidelijke preventieve functie en betekent een extra investering in de jeugd ('verdichting').

Knelpunten en wensen

De wijk Westereng kenmerkt zich door een relatief hoog percentage van leerlingen met gedrags- of andere problemen en een (groeidend) aantal leerlingen van allochtone afkomst. Het huidige onderwijsaanbod is niet voldoende om deze leerlingen optimale ontwikkelingskansen te bieden. Daartoe zijn extra middelen nodig. Er is een plan ontwikkeld om de bestaande scholen samen te voegen tot een brede school, waarin naast onderwijs ook het maatschappelijk werk, de jeugdgezondheidszorg, de politie en de bibliotheek een plek hebben. De taak van de school wordt dan (expliciet) verbreed van het bieden van goed onderwijs, tot het bieden van grotere ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen. Door meerdere organisaties in de school samen te brengen, is er tevens sprake van verdichting van het ondersteunend netwerk rondom leerlingen.

Wat ontbreekt in 't Gooi is een zogenaamde cluster 4 school, oftewel een school voor voortgezet onderwijs voor kinderen met ernstige gedragsproblemen. De gemeente onderneemt actie om in regionaal verband een dependance van een cluster 4 school in Amersfoort in de regio Gooi en Vechtstreek te realiseren.

Een volgende wens op het terrein van onderwijs, betreft de realisatie van een goede zorgstructuur rondom scholen van het basis onderwijs. De GGD met ondersteuning van de provincie is bezig een structuur te ontwikkelen en te implementeren zodat in 2005 ook het basisonderwijs een werkzame zorgstructuur kent.

Zoals aangegeven, zijn op alle scholen van het voortgezet onderwijs Zorg Afstemmings Teams actief. De scholen zijn over het algemeen tevreden met deze teams. Een probleem dat wel genoemd is de

afstemming met Bureau Jeugdzorg. Bureau Jeugdzorg is aanwezig in de ZAT teams, maar is niet bij machte om indicatiestelling bij acute problemen te versnellen of er voor zorg te dragen dat leerlingen sneller hulp ontvangen. Haar taak is vooralsnog beperkt tot deskundigheidsbevordering.

Organisatie, afstemming en coördinatie: nieuwe ontwikkelingen

Een afzonderlijk knelpunt op dit terrein is de onderlinge afstemming van het zorgaanbod. Dit knelpunt speelt niet alleen in Bussum, het is op dit terrein momenteel landelijk gezien het grootste struikelblok in de (preventieve) jeugdzorg. Er zijn op dit punt een tweetal initiatieven om hier – in regionaal verband – een oplossing voor te zoeken. In februari 2005 is een Platform Jeugd gestart, waarin de gemeente, Bureau jeugdzorg, vertegenwoordiging uit het basis- en het voortgezet onderwijs, de jeugdgezondheidszorg, de politie, het RBL, en de lokale en regionale wijlzijnsorganisaties zitting hebben. De wethouder Jeugd van de gemeente Bussum is voorzitter van het Platform. Het doel van het Platform is het realiseren en instandhouden van een sluitende jeugd(zorg)keten in de regio Gooi en Vechtstreek, door middel van informatie-uitwisseling, afstemming, samenwerking en coördinatie door de deelnemende organisaties.

Anderzijds wordt onderzoek uitgezet dat in kaart moet brengen op welke punten het jeugdhulpverleningsproces stagneert. Met behulp van subsidie van de provincie wordt in de eerste helft van 2005 door SGBO, het onderzoeksbureau van de VNG, de kwaliteit van de zorgketen onderzocht. Op welke punten gaat het wat betreft de coördinatie, afstemming etc. mis? De onderzoeksresultaten zullen de basis vormen voor het ontwikkelen van een plan van aanpak dat er in moet resulteren dat jeugdketen op alle punten even sterk (en 'dicht') is. Daarbij wordt gedacht aan de realisatie van een hulpverleningstructuur waarbij steeds één organisatie verantwoordelijk wordt gemaakt voor het hulpverleningstraject dat een jeugdige doorloopt. In een aan het Platform Jeugd gekoppelde werkgroep zal dit plan vorm moeten krijgen. In het Platform zullen hier vervolgens bindende afspraken over gemaakt worden. Bussum is contactgemeente voor dit onderzoek.

8 Jeugdparticipatie

8.1 Bestaand beleid

Algemene richtlijn

Jongeren moeten in de gemeente de gelegenheid hebben hun stem te laten horen en maatschappelijk actief te zijn.

De rol van de gemeente

Van de gemeente wordt verwacht dat zij beleid samen met jongeren vorm geeft. Dit is de uitkomst van het Bestuursakkoord Nieuwe Stijl (Bans). Het is daarbij de taak van de gemeente om jongeren te informeren en te bevragen over hun wensen en – voor zover dat voor de gemeente mogelijk is – daar rekening mee te houden. De gemeente kan voorts de maatschappelijke betrokkenheid van de jeugd stimuleren door vrijwilligerswerk van de jeugd te bevorderen en te faciliteren, evenals andere maatschappelijk relevante uitingsvormen van de jeugd.

Wat doet Bussum?

Aan jeugdparticipatie wordt door de gemeente op diverse manieren vorm gegeven. Bij beleidsvorming op verschillende terreinen, zoals breedtesport, het speelplaatsenplan en het beleid op het terrein van wonen, wordt de jeugd gevraagd naar hun wensen en verlangens. Via de Kidsgids worden kinderen tot 13 jaar geïnformeerd over alles wat er voor hen te doen is in Bussum en de naaste omgeving. Daarnaast zijn in 2003 de wensen van jongeren ten aanzien van de gemeente in zijn algemeenheid via een enquête bevestigd. Aan de uitkomsten hiervan is via vier jeugdwerkgroepen onder leiding van Versa gehoor gegeven. Er is een skatewerkgroep, die ijvert voor een skatebaan. Zoals eerder beschreven is hiervoor € 30.000,- beschikbaar en is inmiddels een geschikte locatie gevonden. Een andere uitkomst van de jongerenenquête is dat jongeren behoefte hebben aan een eigen website. Hiervoor zijn middelen vrijgemaakt. De jongerenwerkgroep Website heeft echter niet goed gefunctioneerd en is opgeheven. Dan is er nog de werkgroep poppodium. Deze zou in Cameleon actief moeten worden, maar met de dreigende en inmiddels definitieve sluiting is er in Bussum geen poppodium meer. Tenslotte is er nog de werkgroep film. Het probleem was hier de locatie. In het filmhuis bleek geen extra ruimte te zijn.

Wat betreft de zichtbaarheid van de jeugd in de gemeente kunnen jongeren zich op het gebied van kunst en cultuur presenteren op de jaarlijkse culturele uitmarkt, onder meer op het Eckerpodium.

Wat betreft de maatschappelijke betrokkenheid zet de gemeente met name in op het vrijwilligerswerk. De gemeente wil jongeren, met name scholieren, stimuleren vrijwilligerswerk te gaan doen. Hiertoe heeft de gemeente het bureau vrijwilligerswerk in het leven geroepen. Dit bureau ondersteunt vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties en moet ervoor zorgdragen dat het vrijwilligerswerk onder de aandacht van burgers en met name jongeren wordt gebracht. Er worden hiervoor extra inspanningen geleverd, juist omdat jongeren steeds minder vrijwilligerswerk zijn gaan doen. Deze algemene trend zal worden tegengegaan ondermeer het vrijwilligerswerk op scholen extra onder de aandacht te brengen.

Wensen

Hoewel de jeugd bij veel beleidsplannen betrokken is, is van een structurele inbedding van jeugdparticipatie nog geen sprake. Onderstaand plan is bedoeld om jeugdparticipatie een structurele vorm te geven.

8.2 Nieuw beleid

Hieronder worden de plannen geschetst voor het vormgeven van jeugdparticipatie. Op een aantal vlakken is het nieuwe beleid een voortzetting van bestaand beleid. Dit wordt echter ingepast in een nieuw kader. Hierbij krijgen informatie, manifestatie, inspraak en het maatschappelijk handelen van jongeren, een vaste plaats in de gemeente. Aangetekend moet worden dat jeugdparticipatie bij uitstek een beleidsveld is, dat dialooggestuurd vorm moet krijgen. Dit betekent niet alleen dat het succes, maar ook de vorm daarvan afhangt van de feitelijke inbreng van zowel de jeugd als de gemeente. Er moet, met andere woorden, een werkzame vorm van contact, informatie-uitwisseling en ook samenwerking gevonden worden. Welke vorm werkt, valt niet bij voorbaat vast te leggen.

Onderstaand plan schetst de zetten die de gemeente voornemens is te doen, maar bij gebrek aan respons zal omgezien worden naar andere, meer aansprekende vormen. Van cruciaal belang daarbij is dat de gemeente middelen ter beschikking kan stellen waardoor deelname voor jongeren interessant wordt.

Plan

Het doel dat met jeugdparticipatie wordt nagestreefd is om werkzame informatiekanalen tussen jongeren en gemeente te realiseren en om in het verlengde daarvan extra activiteiten voor jongeren te realiseren, om jongeren meer in de gelegenheid te stellen mee te praten over zaken die hen zelf aangaan en hen in de gelegenheid te stellen maatschappelijk actief te zijn. Dit betekent dat op een viertal fronten actie ondernomen moet worden.

Ad a. Informatie

Het SCP wijst op het belang van aansluiting bij de leefwereld van jongeren, het achterhalen welke kwesties jongeren van belang vinden, waar zij inspraak over willen en hoe zij deze willen vormgeven (zie hoofdstuk 2). Om dit te achterhalen is contact en overleg met jongeren van groot belang.

De gemeente zal een open oor moeten hebben voor de wensen van jongeren en zoveel als mogelijk is, moeten inspelen op hun signalen. Daarnaast is het van belang dat de gemeente gebruik maakt van structurele hulpmiddelen. De gemeente zal hiertoe een website bouwen die bestaat uit twee delen: een deel waar de gemeente voor verantwoordelijk is en een deel waar jongeren voor verantwoordelijk zijn. Begonnen zal worden met het geven van inhoud aan het gemeentelijk deel. De gemeente zal – in nauwe samenwerking met instellingen - dit deel van de website vullen met informatie die voor jongeren relevant en interessant is en zal de mogelijkheid scheppen voor jongeren om te discussiëren over het gemeentelijk beleid. Daarbij gaat het er de gemeente om te leren van de ervaringen van jongeren. De gemeentelijke website dient als een medium dat jongeren bevroegd en als een middel om jongeren uit te nodigen over een onderwerp te discussiëren. Een voorbeeld: op dit moment wordt in de regio nagedacht over het intensiveren van het beleid ten aanzien van overmatig alcoholgebruik onder jongeren. Via de website of tijdens een bijeenkomst (zie hieronder) kan aan jongeren gevraagd worden om te reageren op plannen van de gemeenten, of zelf ideeën aan te dragen. Zij kunnen bijvoorbeeld aangeven welke vorm van voorlichting hen heeft geraakt, of juist welke vorm een averechts effect had. Deze gegevens kunnen beleidsvoornemens bijsturen. Een ander onderwerp betreft de kwaliteit van de openbare ruimte voor kinderen en jongeren. Vanuit Operatie Jong is dit onderwerp aangeduid als een belangrijk knelpunt. Gesignaleerd wordt dat de openbare ruimte steeds minder mogelijkheden biedt om te spelen, te sporten, of elkaar te ontmoeten en ook minder veilig wordt. Ook in Bussum zijn de speelmogelijkheden schaars en wordt de aanwezigheid van jongeren op bepaalde plekken nogal eens als overlast ervaren. Vanuit dit gegeven is het de moeite waard eens na te gaan hoe kinderen en jongeren Bussum ervaren. Wat vinden jongeren prettige plekken om samen te komen? Wat hindert ze aan andere plaatsen? Welke plekken vinden ze onveilig?

Het jongerendeel van de website, zal in een later stadium van start gaan. Het is in eerste instantie niet gelukt om jongeren te werven voor het maken van een website voor de gemeente Bussum. De hiervoor opgerichte jongerenwerkgroep website heeft niet gefunctioneerd. De bedoeling is nu om via organisaties en instellingen op gerichte wijze jongeren te vragen bijdragen te leveren aan dit onderdeel van de website. Daarbij kan in eerste instantie gedacht worden aan incidentele (thematisch) bijdragen, terwijl in een later stadium jongeren een grotere stem in het geheel kunnen opeisen (en deel van het gemeentelijk deel overbodig maken).

Voorts streeft de gemeente ernaar om tenminste één keer in het half jaar over een actuele kwestie, bij voorkeur wanneer er nieuw beleid moet worden vastgesteld, met de jeugd van gedachten te wisselen. Dit kan, afhankelijk van het onderwerp, op grotere of minder grote schaal plaats vinden. De uitkomsten van een dergelijke gedachtegang krijgt plaats krijgen op de website en – belangrijker – zal in nieuw te vormen beleid zichtbaar moeten zijn.

Het probleem van de website als communicatiemiddel is, dat deze aantrekkelijk moet zijn om te bezoeken. Om dit te bevorderen zal met enige regelmaat een prijsvraag worden uitgeschreven. Het zal daarbij gaan om twee typen van prijsvragen, die overkomen met de doelen van jeugdparticipatie. Er zullen prijsvragen uitgeschreven worden waarin informatie van jongeren centraal staat (wensen, behoeften, opinies, signalen etc.) en er zullen prijsvragen zijn waarin aan jongeren gevraagd zal worden een maatschappelijk relevant project voor Bussum te ontwikkelen. In het verlengde van dit laatste zal de gemeente standaard 'doe geld' voor jongeren reserveren voor activiteiten en initiatieven.

De website zal uitgebouwd worden tot een JIP (een jongeren informatie punt), dat een onderdeel zal worden van het Zorg Loket Nieuwe Stijl dat de gemeente in 2006 wil openen. De site moet dan informatie bieden voor jongeren op het terrein van wonen, zorg en welzijn. Daartoe zal onder meer contact met scholen en de jeugdgezondheidszorg gezocht worden.

Een website is echter een eenzijdig middel om alle informatie van en naar jongeren toe te baseren. Daarom zijn er aanvullende middelen nodig. Een enquête geldt daarbij als een goed middel om kinderen en jongeren gericht te bevragen over een onderwerp. Als vervolg op de jongerenenquête zal in 2007 een nieuwe algemene enquête gehouden worden over de voorzieningen voor jeugdigen in Bussum, zodat ook via dit medium een vinger aan de pols wordt gehouden over wat jongeren van Bussum en haar voorzieningen vinden. (Deze enquête zal aanvullende informatie moeten verschaffen op de op gezondheid gerichte enquête die de GGD in 2006 zal houden en die digitaal op scholen zal worden afgenomen.) De enquête zal verspreid worden via de website, het zorgloket en zal als bijlage bij de kidsgids verschijnen.

Ad b. Manifestatie

Tijdens Bussum cultureel hebben jongeren de mogelijkheid zich te manifesteren en presenteren aan het Bussumse publiek. Mogelijkheden voor presentatie van jongeren op deze en aanverwante terreinen kunnen worden geïntensiveerd door aan jongeren 'doe geld' beschikbaar te stellen om projecten in Bussum uit te voeren. Jongeren kunnen 2 maal per jaar een project indienen. Dit presenteren zij vervolgens in de gemeenteraad die beslist of het project uitgevoerd mag worden. Deze projecten moeten als doel hebben de (maatschappelijke) zichtbaarheid van jongeren te vergroten (jongeren tonen wat hen bezighoudt en/of zorgen baart), of moeten voor heel Bussum als een aanwinst gezien worden. Het is de bedoeling dat jongeren deze projecten zoveel mogelijk zelfstandig uitvoeren en er verantwoording over afleggen. Het is de bedoeling om dit 'doe geld' met het in de lucht gaan de website beschikbaar te stellen.

De zichtbaarheid van de jeugd zal ook op andere – meer incidentele – manieren bevorderd worden. Zo kan bijvoorbeeld aan een school worden gevraagd – samen met leerlingen – een blinde muur een vrolijker aanzien te geven, een eigen kunstroute uit te zetten, een tentoonstelling over Bussum in het gemeentehuis in te richten, etc.

Ad c. Invloed uitoefenen, meepraten

Zoals al aangegeven, zal de website ook dienen als basis om met jongeren in gesprek te komen over voor hen relevante thema's, zoals uitgaan, 'overlast', veiligheid, gezondheid, jeugdcultuur, sport, vrijwilligerswerk. Wanneer nieuwe gemeentelijke plannen op een van deze punten op stapel staan, zal aan de jeugd gevraagd worden mee te denken en hun ervaring te delen met de gemeente. Ook hier zal de website een rol bij spelen. Daarnaast zullen organisaties zoals de GGD, Jellinek, de politie, bureau vrijwilligerswerk, bureau breedtesport en scholen gevraagd worden de bijeenkomsten met jongeren mede te organiseren.

Voorts zullen jongeren worden geïnteresseerd voor het zitting nemen in een jongeren advies orgaan. Dit orgaan zal gevraagd en ongevraagd opvattingen kunnen uitspreken over plannen van de gemeente op alle terreinen die voor de jeugd relevant zijn. Alvorens jongeren actief te bevragen zitting te nemen in een dergelijk orgaan is het zaak duidelijkheid te scheppen over de plaats van dit orgaan in de gemeentelijk organisatie. Wat is gewenst en mogelijk op dit gebied? Daarbij zal overleg met jongeren onontbeerlijk zijn. Feit is in ieder geval dat de gemeente tal van projecten, werkgroepen en stuurgroepen kent, die de input van jongeren goed zou kunnen gebruiken. Het jongeren advies orgaan, zou hierin een rol kunnen spelen en ook advies kunnen uitbrengen over door jongeren voorgestelde projecten in het kader van het 'doe geld'.

Ad d. Handelen ten behoeve van anderen

Het verrichten van vrijwilligerswerk is bij uitstek een vorm van maatschappelijke participatie van jongeren. Vanuit het Rijk wordt het bevorderen van vrijwilligerswerk door jongeren als een speerpunt van het beleid aangemerkt. De gemeente heeft met het in het leven roepen van het bureau Vrijwilligerswerk, ingezet op het stimuleren en ondersteunen van jongeren en organisaties die zich vrijwillig voor anderen inzetten. Bureau vrijwilligerswerk zal in 2005 deel uitmaken van het zorgloket nieuwe stijl. Op dat moment zijn er nieuwe mogelijkheden om het vrijwilligerswerk onder de aandacht te brengen van jongeren: het JIP en de website.

Om jeugdparticipatie structureel van de grond tillen zijn extra middelen nodig, zeker in het begin. Voor de uitvoering van het beleid op het terrein van jeugdparticipatie is jaarlijks € 27.000,- aan extra middelen nodig. Het gaat daarbij in eerste instantie om de periode zomer 2005 – zomer 2006. Dit bedrag is als volgt opgebouwd;

1. Website: publicatie, reclame, hulpmiddelen etc. : € 4000,--
2. Discussies: programmakosten; organisatie: 2 x € 3000,- = € 6000,--
3. Prijsvraag: organisatie, reclame, uitvoering: € 1000,--
4. Doe geld: 2 x (max.) € 7.500,- = € 15.000,--
5. Opstarten en faciliteren van Jongeren Advies Orgaan: € 1000,--

(Wanneer deze middelen beschikbaar zijn, zal een uitvoeringsplan gemaakt worden waarin opgenomen: a. een tijdsplan; b. inzicht in bijdragen van gemeente en andere organisaties; c. de organisatie; d. operationele doelstellingen; e. een gedetailleerd overzicht van de kosten.)

9 Extra aandacht voor tieners

9.1 Waarom extra aandacht voor tieners?

Tieners zijn jeugdigen in de leeftijd van 12/13 – 16/17. Er zijn een aantal redenen om in de gemeente extra aandacht aan tieners te besteden. Algemeen gesproken is de tienertijd de periode waarin jeugdigen op zoek gaan naar een eigen identiteit. Ze stellen zich – meer dan voorheen - vragen als wie ben ik, wat bevalt mij, wat kan ik, waar wil ik bij horen. Deze zoektocht gaat gepaard met 't ontdekken van praktijken rondom uitgaan (inclusief alcohol, drugs), relaties (seksualiteit) en soms ook criminaliteit (zowel als slachtoffer als dader). Voorts bevinden tieners zich in een bijzondere maatschappelijke situatie. Hoewel ze in cognitief opzicht al behoorlijk volwassen zijn, zijn ze in tal van opzichten nog afhankelijk van hun ouders en dragen ze algemeen gesproken nog weinig maatschappelijke verantwoordelijkheden. Daarbij valt nog eens de trend te signaleren dat het aantal controlerende instanties waarmee tieners in de samenleving te maken hebben is afgenomen, terwijl de handelingsvrijheid die hen wordt toegestaan juist is toegenomen. Deze combinatie van factoren, plus het feit dat tieners elkaar graag – buiten het oog van autoriteiten - opzoeken, maakt dat tieners nogal eens voor overlast zorgen. Zo tonen de cijfers van het CBS dat juist minderjarigen in toenemende mate verantwoordelijk zijn voor vernielingen en verstoringen van de openbare orde, alsmede voor geweldsmisdrijven. Niet zelden brengen tieners ook zichzelf daarbij schade toe of handelen ze tegen hun eigen (lange termijn) belangen (bijvoorbeeld: schooluitval).

Algemeen gesproken kan gesteld worden dat de tienertijd, meer dan de voorliggende periode (die van de basisschool) of die daarop volgt (de periode van het jong volwassen zijn), risico's in zich herbergt. Groepen tieners waarbij er naast deze ook nog andere risico's spelen, zoals economische deprivatie, afkomstig zijn uit een eenoudergezin, lopen in deze leeftijd eens extra gevaar.

De gemeente heeft een aantal mogelijkheden (direct en indirect) om voor tieners ondersteuning te bieden in het vinden en ontwerpen van een eigen identiteit, waarbij het voor de gemeente van belang is dat zij zichzelf zien als onderdeel van een (lokale) gemeenschap, waarbij zij eigen verantwoordelijkheden hebben. De gemeente wil extra middelen inzetten om deze ondersteuning te bieden.

9.2 Perspectief van de gemeente

Op het terrein van de jeugd voert de gemeente een viersporen beleid (zie hoofdstuk 2). In de eerste plaats gaat de gemeente ervan uit dat er voor de jeugd en dus ook voor tieners voldoende algemene voorzieningen moeten zijn. Al deze voorzieningen hebben hun eigen doelen. Zo dient sport de ontwikkeling van sportiviteit en de lichamelijke ontplooiing; dient onderwijs de ontwikkeling van schoolse vaardigheden. Voor de gemeente betekent dit dat zij in de gaten moet houden of tieners op het terrein van sport, onderwijs, vrije tijdsbesteding, kunst en cultuur voldoende bediend worden. Sterke algemene voorzieningen hebben als generiek effect dat er een sterk preventieve werking vanuit gaat. Samengenomen verhogen sterke algemene voorzieningen de kwaliteit van bestaan in een stad en daarmee de mogelijkheid van individuen om het eigen welzijn te verhogen.

Voor Bussum geldt dat het onderwijsaanbod voor deze groep ruim voor handen is, evenals de sportmogelijkheden. Op het terrein van spelen en uitgaan zijn er nog wel wensen. Tieners hebben eerder behoefte aan trapveldjes, aan uitdagende speeltoestellen (skatebaan, voetbalkooi) en plekken waar ze elkaar kunnen ontmoeten, dan aan afgeschermd speelplaatsen. In Bussum zal een skatebaan gerealiseerd worden en wordt ook gezocht naar de mogelijkheid extra trapveldjes te realiseren.

Tieners manifesteren zich ook – en op steeds jongere leeftijd - in het uitgaanscircuit. Hiervoor is het gewenst is dat er lokale uitgaansmogelijkheden zijn. Dit in verband met veiligheid, reistijd en ook in relatie met wensen en zorgen van ouders. Bussum kent voor tieners momenteel geen afzonderlijke uitgaansgelegenheid. Wel werden er tot voor kort speciaal voor tieners in Cameleon dansavonden gehouden. Deze werden goed bezocht. Besloten is om in gebouw Uitwijk uitgaansmogelijkheden in de vorm van dansavonden voor tieners te organiseren. Daarnaast zouden ook scholen een deel van de behoefte van tieners aan 'uitgaan' kunnen vervullen door schoolfeesten te organiseren. Scholen doen dit graag buiten de eigen schoolmuren. De gemeente kan deze wens wellicht faciliteren door een ruimte in Cameleon of Uitwijk hiervoor mede te bestemmen.

In de tweede plaats acht de gemeente het van belang dat er voldoende algemene preventieve voorzieningen voorhanden zijn, dat wil zeggen voorzieningen die er op gericht zijn om ontsporingen van de jeugd op het terrein van delinquentie, gezondheid, openbare orde en veiligheid te voorkomen. Op elk afzonderlijk aandachtsgebied zullen in de gemeente voorzieningen getroffen worden in de sfeer van voorlichting en controle. Deze hebben een eigen dynamiek en werking.

In Bussum zijn er op scholen voor het voortgezet onderwijs verschillende programma's in de preventieve voorlichtende sfeer (zoals de gezonde school), daarnaast kunnen scholen – wanneer ze dat nodig achten - op aanvraag aanvullende projecten en programma's laten uitvoeren. De GGD beschikt over een aantal van dergelijke programma's (zoals een programma over loverboys), daarnaast biedt stichting Piramide een voorlichtingsprogramma over drugs en biedt stichting Delinkwentie en Samenleving aan scholen een voorlichtingsprogramma over delinquentie. Overigens maken scholen nog weinig gebruik van deze mogelijkheden.

In de regio Gooi en Vechtstreek heeft men een toenemend gebruik van alcohol gesignaleerd, met name onder jongeren. De leeftijd waarop jongeren met alcohol beginnen gaat steeds verder omlaag. Dit is aanleiding geweest om preventieve acties op dit terrein onder de loupe te nemen, om te zien of betere samenwerking tussen gemeente en andere betrokkenen partijen gerealiseerd kan worden en of nadere maatregelen nodig zijn. Het achterliggende idee is dat een preventief beleid op dit terrein alleen succes kan hebben als op verschillende vlakken maatregelen worden genomen. Een combinatie van voorlichting en beperkende maatregelen zal overmatig alcoholgebruik moeten tegengaan. Daarbij valt te denken aan extra voorlichting op scholen, aan het aanspreken van opvoeders op hun voorbeeldfunctie, aan het aan banden leggen van de beschikbaarheid van alcohol (b.v. in sportkantines), aan een aangepast horecabeleid (e.g. het afsluiten van convenanten met horeca-exploitanten waarin beperkende maatregelen zijn opgenomen, zoals een verbod op 'happy hours'), aan extra alcoholcontroles, aan het verder terugdringen van alcoholreclame. Door verschillende actoren binnen en buiten de gemeente te betrekken bij het tegengaan van overmatig alcoholgebruik door jongeren, zal wellicht resultaat kunnen worden geboekt. Momenteel wordt een plan van aanpak ontwikkeld waarin een keuze is gemaakt voor preventiestrategieën. Deze zal nadrukkelijk op tieners en hun ouders worden toegesneden.

Momenteel worden vanuit de tienerzone in de Uitwijk door welzijnsorganisatie Versa activiteiten voor tieners georganiseerd. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar de ondersteuningsbehoeften van deze groep. Er wordt daarbij uitgegaan van de gedachte dat een sociale infrastructuur waarin jongeren zich welkom en gewaardeerd voelen, preventief werkt. In de Uitwijk vinden hiertoe individuele en groepsgesprekken plaats. Deze zijn de basis voor het organiseren van activiteiten, zoals filmavonden, meidenactiviteiten, huiswerkbegeleiding, zaalvoetbal en kickbokstraining. Deze activiteiten worden georganiseerd met als doel jongeren te stimuleren tot een actieve en constructieve deelname aan de samenleving. Versa wordt verzocht deze activiteiten verder uit te bouwen. Door in de Uitwijk dansavonden te organiseren wordt een grotere groep van tieners bereikt. Vanuit die bredere basis kan vorm gegeven worden aan de uitbouw van op ondersteuning gerichte activiteiten. Deze intensivering is een voorbeeld van verdichting; het is daarbij ook nadrukkelijk de bedoeling om ook andere actoren hierbij een rol te laten spelen. Met Versa zal veelvuldig worden overlegd over het op tieners gerichte programma in de Uitwijk.

In de *derde* plaats vindt de gemeente dat er voor specifieke doelgroepen – groepen die te kampen hebben met meerdere risicofactoren en waar zich al problemen voordoen – extra ondersteuning moet zijn. Dit geldt dus ook voor die groepen van tieners waarvoor er meerdere risico's spelen. De groepen die wat dit betreft bij welzijnsorganisaties in beeld zijn, is een groepje zogenaamde Lonsdale jongeren en een groep van Marokkaanse jongeren. De problemen die deze groepen soms geven, betreffen in regel veiligheid en openbare orde. Vanuit Uitwijk worden deze jongeren al benaderd en aangesproken op hun gedrag. Ook wordt geprobeerd de animositeit tussen deze groepen te verminderen. De extra activiteiten voor tieners in de Uitwijk zullen zich ook nadrukkelijk op deze groepen moeten richten.

In Bussum is een redelijk aantal jongeren dat zich in de gevarenzone bevindt. Dit valt op te maken uit het aantal jongeren dat in de GGD-enquête aangeeft te kampen met (ernstige) psychische problemen (17 %) en blijkt ook uit het aantal dossiers dat het RBL heeft van Bussumse jongeren. In 2003 – 2004 zijn er in Bussum meer dan 200 leerlingen met een dossier, het meerderdeel daarvan betreft tieners (zo'n dossier wordt aangelegd wanneer er sprake is van welzijnsproblemen rondom een leerling).

Voor deze groep van kinderen zijn in Bussum verschillende voorzieningen. Via website, folders en gesprekken van de GGD en, zij het in beperkte zin, bureau jeugdzorg, worden jongeren en hun opvoeders geïnformeerd over problemen rondom opgroeien en opvoeder. Voorts zijn er zogenaamde signaleringsoverleggen waarin jongeren besproken worden en – zo nodig – toegeleid worden naar hulp. Zo is er het signaleringsoverleg 12 + waaraan welzijnsorganisatie Versa, het RBL, Halt, de GGD, politie en bureau jeugdzorg deelnemen. Op elke school voor voortgezet onderwijs is een Zorgafstemmings Team aanwezig (ZAT). Dit is naast een signaleringsoverleg, ook een overleg waarin de taken voor wat betreft hulpverlening binnen en buiten de school op elkaar worden afgestemd. De GGD, het RBL, Versa, bureau Halt, de politie, maar ook de school houden zich ieder op hun eigen wijze bezig met jongeren die overlast veroorzaken, delinquent gedrag tonen of waarbij

psycho-sociale problemen spelen of dreigen. Of dit aanbod aan hulp voldoende is, onderling goed is afgestemd en past bij de vraag en behoefte van jongeren en of hun ouders is op dit moment onvoldoende duidelijk. Momenteel wordt in regionaal verband een onderzoek gestart dat hier zicht op moet verschaffen. Dit onderzoek is de basis voor een plan van aanpak dat in 2006 en navolgende jaren gerealiseerd moet worden. Daarbij zal ook nadrukkelijk gekeken moeten worden naar de dichtheid van het netwerk van personen en instanties die jongeren in problemen controleren en/of ondersteuning bieden.

Om dit laatste toe te lichten: er is bij de jeugdhulpverlening enige zorg over de 'dichtheid' van het preventieve aanbod (oftewel het totaal volume aan ondersteuning en controle waar kwetsbare jongeren mee te maken krijgen). Zoals eerder aangegeven gaat Bussum uit van het idee dat preventie het beste werkt wanneer het netwerk rondom de risicjongere een zekere dichtheid heeft. Hoe meer ondersteuning en toezicht deze jongeren krijgen en ondervinden, hoe kleiner de kans dat de aanwezige risico's ook tot problemen leiden.

Deze dichtheid wil de gemeente Bussum ook vergroten door tieneropvang te faciliteren. Tieneropvang biedt tieners een op hen toegesneden opvangmogelijkheid. De tieners die gebruik maken van deze opvangmogelijkheden zijn voor een belangrijk deel kinderen met psychosociale problemen.

In de vierde plaats: jeugdparticipatie. In het voorafgaande hoofdstuk is een plan uitgetekend om jeugdparticipatie van de grond te tillen in Bussum. De groep die wij hierbij willen bereiken zijn met name tieners. Het basismedium dat hiertoe wordt gebruikt is de website. Deze zal zijn opgebouwd uit een gemeentelijk en een jongerendeel. De website is een medium voor informatie-uitwisseling tussen gemeenten en jongeren, maar ook tussen jongeren onderling. Vanuit de website worden discussies geëntameerd en worden jongeren opgeroepen tot het ontwikkelen van projecten ten behoeve van de gemeente Bussum. Het doel van dit alles is de betrokkenheid van jongeren bij de Bussumse samenleving te vergroten en te bevorderen dat jongeren zichzelf zien als onderdeel van een grotere gemeenschap. In het verlengde hiervan zal gezocht worden naar een vorm waarop een jongerenadviesgroep kan functioneren.

De extra aandacht voor tieners, krijgt kortom de volgende vorm:

<i>Algemene voorzieningen</i>	<i>Preventieve voorzieningen</i>	<i>Preventieve voorzieningen doelgroepen</i>	<i>Jeugdparticipatie</i>
Skatebaan	Aandacht voor alcoholgebruik	Tieneropvang	Website
Uitwijk: dansavonden	Uitwijk: Ondersteuning van jongeren met vragen en problemen	Onderzoek naar voorliggende voorzieningen jeugdzorg	Discussie
			Prijsvraag
			Jongerenadvies groep

10 Actieplan lokaal jeugdbeleid Bussum 2005 - 2009

De hieronder genoemde plannen bevinden zich in verschillende fases van uitvoering. Voor de onderstreepte plannen geldt dat er wel besluiten zijn genomen over het gegeven dat genoemd onderwerp extra aandacht behoeft, maar dat aan de concrete uitwerking daarvan nog geen bestuurlijk fiat is gegeven. Over de cursief gedrukte plannen zijn nog geen definitieve bestuurlijke besluiten gevallen.

10.1 Algemeen

- extra aandacht voor tieners
- jeugdenquête GGD (2006)
- *aanvullende enquête gemeente (2007)*
- *uitvoering geven aan nota lokaal jeugdbeleid (2005 – 2009)*

10.2 Algemene voorzieningen

- bestaand beleid voortzetten
- realiseren zwembad, sporthal, skatebaan (2005 – 2007)
- dansavonden tieners in Uitwijk (2005)
- *jeugdbibliotheek in de brede school (2006)*
- *realiseren van een discotheek (2007 – 2009?)*

10.3 Algemene preventieve voorzieningen

- bestaand beleid voortzetten
- activiteiten voor tieners in en vanuit de Uitwijk verder uitbouwen (2005 – 2009)
- JIP in Zorgloket Landstraat Noord (2006 – 2007)
- intensivering preventief beleid inzake alcoholmisbruik jongeren (2005 – 2009)

10.4 Preventieve voorzieningen gericht op doelgroepen

- beleid herinrichten met het oog op versterking afstemming en samenwerking instellingen met als doel het beter tegemoet komen aan de hulpvraag van jeugdigen en hun ouders
- verbreding en verdichting expliciet hanteren als aanvullende beleidsuitgangspunten bij herinrichting beleid
- onderzoek uitvoeren naar kwaliteit van voorliggende voorzieningen op het terrein van de jeugdzorg (2005)
- ontwikkelen van plan van aanpak op basis van de uitkomsten van het onderzoek (2005)
- via het Platform Jeugd uitvoering geven aan het plan van aanpak (2005 – 2009)

10.5 Jeugdparticipatie

- stimuleren van vrijwilligerswerk door jongeren (2005 – 2009)
- stimuleren dat jeugd zich presenteert en inzet voor Bussumse aangelegenheden (2005 – 2009)
- ontwikkelen gemeentelijk deel van de jongerenwebsite (2005)
- ontwikkelen van jongerendeel van de jongerenwebsite (2006 – 2007)
- consultatie van jongeren over actuele beleidsonderwerpen via website (2006 – 2009)
- *consultatie van jongeren over actuele beleidsonderwerpen via bijeenkomsten (2006 – 2009)*
- *prijsvraag uitschrijven ten behoeve van projecten van jongeren ten behoeve van Bussum (2006 – 2009)*
- *komen tot een jongeren adviesgroep (2006 - 2007)*